

Årsrapport 2017

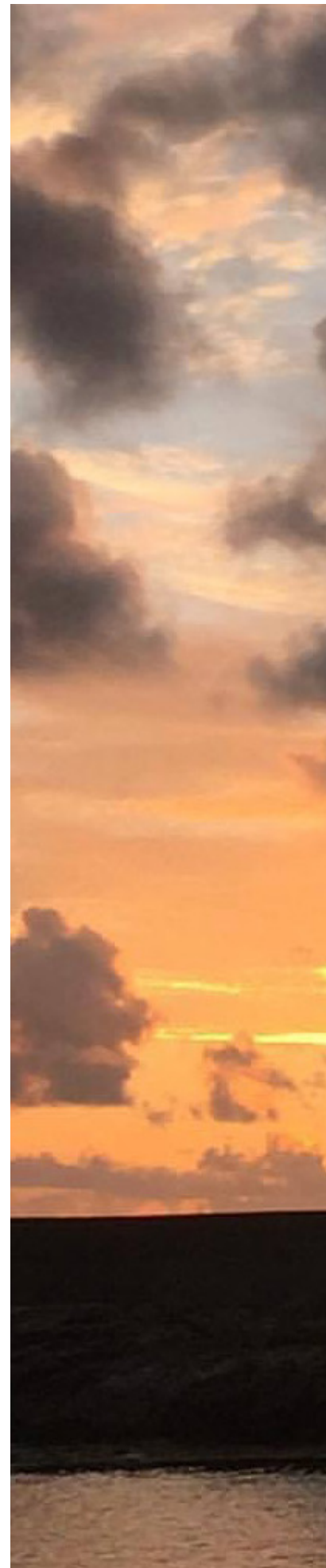
KLP BANKEN AS

KLP Bankens virksomhet er inndelt i forretningsområdene personmarked og offentlige utlån.

Målgruppen i personmarkedet er medlemmer av pensjonsordningene i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP). Banken skal tilby produkter og tjenester til konkurransedyktige betingelser for å bidra til at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør oppleves som attraktive arbeidsgivere.

Tilstedeværelse i markedet for offentlige utlån gjennom KLP Kommunekreditt AS bidrar til konkurranse og at kommuner, fylkeskommuner og virksomhet med offentlig garanti får tilgang til gunstig langsiktig finansiering.

KLP Banken AS eies av KLP gjennom KLP Bankholding AS og har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.

Innhold

KLP BANKEN AS

ÅRSBERETNING 2017	7
RESULTATREGNSKAP	16
BALANSE	17
EGENKAPITALOPPSTILLING KLP BANKEN AS	19
EGENKAPITALOPPSTILLING KLP BANKEN AS KONSERN	20
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	21
ERKLÆRING IHT. VERDIPAPIRHANDELLOVEN § 5-5	22

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1	Generell informasjon	23
Note 2	Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	23
Note 3	Viktige regnskapsestimater og vurderinger	35
Note 4	Informasjon om virksomhetssegmenter	35
Note 5	Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	35
Note 6	Kategorier av finansielle instrumenter	36
Note 7	Finansielle derivater	39
Note 8	Virkelig verdi hierarki	39
Note 9	Resultatført ineffektivitet i sikringsbokføring	41
Note 10	Netto renteinnteker	41
Note 11	Netto provisjonsinnteker	42
Note 12	Finansiell risikostyring	42
Note 13	Kredittrisiko	42
Note 14	Markedsrisiko	45
Note 15	Likviditetsrisiko	47
Note 16	Rentebærende verdipapirer	50
Note 17	Utlån og fordringer	51
Note 18	Tap på utlån i personmarkedet	51
Note 19	Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør	52
Note 20	Verdipapirgjeld - børsnoterte obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater	54
Note 21	Innskudd fra kunder	55
Note 22	Aksjer i konsernselskap	55
Note 23	Driftsmidler	55
Note 24	Immaterielle eiendeler	56
Note 25	Kapitaldekning	56
Note 26	Skatt	58
Note 27	Pensjonsansvar egne ansatte	60
Note 28	Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v.	64
Note 29	Antall ansatte	65
Note 30	Lønn og administrasjonskostnader	65
Note 31	Andre eiendeler	66
Note 32	Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader	66
Note 33	Transaksjoner med nærstående parter	67
Note 34	Honorar til revisor	68
Note 35	Betingede forpliktelser	68
Note 36	Kontanter og kontantekvivalenter og øvrige utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	68

REVISORS BERETNING	71
--------------------	----

FOTOKONKURRANSE

KLP i bilder

KLPs årsrapporter er illustrert med bilder fra vår årlige interne fotokonkurranse. Våre ansatte leverte 118 flotte bidrag til konkurransen. Her kan du se noen av dem.

Vidar Stenseth
Ansatt i IT

Gisle Hunvik

Ansatt i KLP Kapitalforvaltning

Dag Eidstuen

Ansatt i IT

Karoline Baltzersen

Ansatt i KLP Skadeforsikring

KLP BANKEN AS/KLP BANKEN KONSERN

Årsberetning 2017

KLP Banken har hatt en god utvikling på boliglån og innskudd også i 2017 og netto renteinntekter har økt sammenlignet med fjoråret. Etablering av kredittkort på egen balanse er gjennomført. Resultat før skatt i KLP Banken-konsernet ble 103,1 millioner kroner i 2017. Både personmarkedet og offentlig marked har gitt positive bidrag til årsresultatet. KLP Banken-konsernet ble tilført 150 millioner kroner i ny egenkapital i desember.

KLP Bankens målgruppe i personmarkedet er medlemmer av KLPs pensjonsordninger. Banken skal tilby produkter og tjenester til konkurranse-dyktige betingelser for å bidra til at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør oppleves som attraktive arbeidsgivere. Tilstedeværelse i markedet for offentlige utlån gjennom KLP Kommunekreditt AS bidrar til konkurranse og dermed til at målgruppen kommuner, fylkeskommuner og virksomhet med offentlig garanti får tilgang til gunstig langsiktig finansiering.

KLP Banken AS eies 100 prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) gjennom KLP Bankholding AS. KLP Banken AS har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.

Virksomheten i KLP Banken AS med datterselskaper er inndelt i forretningsområdene personmarked og offentlige lån. Begge områdene er landsdekkende. Selskapenes hovedkontor ligger i Trondheim.

RESULTATREGNSKAP

KLP Banken-konsernet fikk et resultat før skatt på 103,1 millioner kroner i 2017. Tall i parentes viser fjorårets tall. Resultatbidraget fra forretningsområdene er 42,4 (31,9) millioner kroner fra personmarkedet og 60,7 (59,3) millioner kroner fra offentlig marked. Etter skatt ble totalresultatet for 2017 77,2 millioner kroner mot 68,3 millioner kroner året før.

KLP Banken-konsernets egenkapitalavkastning ble 5,6 (6,1) prosent før skatt og 4,3 (4,6) prosent etter skatt.

Utlånsbalansen i KLP Banken-konsernet økte med 0,8 (3,6) milliarder kroner, eller 3 prosent i 2017. Tallet omfatter vekst i boliglån på 1,7 milliarder kroner, som tilsvarer 13 prosent, og en reduksjon i offentlige lån på 0,9 milliarder kroner, tilsvarende -5 prosent. Forvaltede offentlige lån for KLP har derimot hatt god vekst også i 2017.

Stabile marginer på utlån og veksten i utestående lån og annen kreditt har bidratt til å øke netto renteinntekter med 24 prosent i 2017 sammenlignet med 2016. 66 prosent av KLP Banken-konsernets netto renteinntekter i 2017 kommer fra personmarkedet mot 65 prosent i 2016. Styret anser den underliggende resultatutvikling som god.

Verdiendringer på KLP Banken-konsernets likviditetsplasseringer har også i 2017 i sum vært positive på grunn

ØKONOMISK UTVIKLING 2017 - KLP BANKEN AS KONSERN

RESULTAT

MILLIONER KRONER	2017	2016	Endring
Resultat før skatt	103,1	91,2	11,8
Totalresultatet etter skatt	77,2	68,3	8,9
Netto renteinntekter	241,6	194,3	47,3

BALANSE

MILLIARDER KRONER	2017	2016	Endring
Utlånsutbetalinger inklusive forvaltede lån	16,8	16,3	0,4
Utlån på bankkonsernets balanse	30,8	30,0	0,8
Utlån som forvaltes for KLP	57,0	52,7	4,3

av reduserte kredittpåslag i verdipapir-markedet. Dette har gitt et bidrag til resultatet i 2017 på 7,3 millioner kroner, hvorav 4,2 millioner kroner i datterselskapet KLP Kommunekreditt AS. Ved utløpet av 2016 viste resultatregnskapet en netto gevinst tilknyttet verdipapirer på 18,4 millioner kroner.

KLP Banken AS foretar jevnlig tilpasninger i løpetider på innlån for å redusere likviditetsrisiko og for å tilfredsstille regulatoriske krav til likviditetsindikatorer og kapitaldekning (Basel III og CRD IV). Refinansiering av innlåns-siden i datterselskapene gir dermed behov for tilbakekjøp av egne utstedelser og dette gir resultateffekter. I 2017 er det gjennomført flere tilbakekjøp av innlån, og dette har medført kostnader på 9,3 (10,2) millioner kroner.

Regnskapslinjen for netto gevinst/tap på finansielle instrumenter inneholder i tillegg til effekter av verdiendringer på verdipapirer og tilbakekjøp av innlån også effekter av pensjonsestimater og verdiendringer på utlån. I sum viser finansielle instrumenter en kostnad på 3,4 millioner kroner for regnskapsåret 2017. Det tilsvarende tallet for 2016 var en inntekt på 11,1 millioner kroner.

KLP Banken AS gebyrlegger i begrenset omfang sine banktjenester i person-markedet. Netto gebyr og provisjonsinntekter utgjør 11,1 (9,4) millioner kroner for 2017. Økningen fra i fjor har i hovedsak sammenheng med utlånsvæksten.

Driftskostnader og avskrivninger utgjør 200,2 millioner kroner i 2017 mot 179,5

millioner kroner året før. Det gir en kostnadsvekst på 12 prosent. Endringen ut over normal prisstigning er også i 2017 i hovedsak knyttet til investeringer i IT-teknologi og digitalisering samt til effektivisering av prosesser for våre kunder og internt i banken. En del av kostnadsveksten er dessuten knyttet til etableringen av kredittkortvirksomheten på egen balanse.

Tap på utlån og annen kreditt utgjorde i 2017 3,2 millioner kroner og er i sin helhet knyttet til engasjementer i personmarkedet. Tilsvarende tall for 2016 var 1,1 million kroner. Ved etablering av kredittkortporteføljen på egen balanse ble det overtatt også misligholdte kreditter, og en del av disse er tapsført. Av de bokførte tap og tapsavsetninger er 2,1 millioner kroner knyttet til kredittkort og 1,1 millioner kroner til boliglån og øvrige kreditter. Styret oppfatter det slik at tapene er på et lavt nivå og mener at tapsavsetningene er tilstrekkelige.

KLP Banken benytter et risiko-klassifiseringssystem for å analysere migrering mellom risikoklasser av boliglånskunder. Basert på denne analysen er det for 2017 foretatt gruppevis oppskrivninger på boliglån for 48 tusen kroner. Dette inngår i tap på utlån omtalt ovenfor. Tilsvarende tall for 2016 var en nedskrivning på 706 tusen kroner. Offentlig marked har ikke hatt tap på utlån.

I 2018 vil tapsavsetninger beregnes etter nye krav i norske regnskapsforskrifter (IFRS9). Det innebærer at avsetninger skal beregnes etter en annen modell enn den KLP Banken har benyttet til og med

2017. Det forventes at de samlede tapsavsetninger vil øke på grunn endret beregningsmetode.

UTLÅNSFORVALTNINGEN TOTALT

KLP Banken AS konsernet forvalter for KLP og på egen balanse en utlånportefølje på totalt 87,5 (82,4) milliarder kroner.

Av forvaltede lån til offentlig/bedrift er 7,8 (9,1) milliarder kroner rene forvalteroppdrag for KLP, der inngåelse av låneavtaler, dokumentasjon og oppfølging av disse utføres av KLP. I den øvrige forvaltning for KLP har KLP Banken også et ansvar for tilbud, avtaleinngåelse og lånedokumentasjon etter mandat.

PERSONMARKEDET

KLP Bankens hovedprodukter i person-markedet er boliglån og innskudd. Fra mai 2017 er kredittkortvirksomheten etablert på bankens egen balanse gjennom utkjøp av en eksternt forvaltet portefølje. Kjøpet ble gjennomført for å kunne tilby et større produktspekter og bedre ivareta de av bankens kunder som ønsker kredittkort gjennom å utvikle produktet videre. Det innebærer at alle inntekter og tap på kredittkortvirksomheten heretter vil reflekteres i bankens regnskap.

En andel av boliglånsmassen i KLP Banken har i 2017 blitt overført til datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Finansieringen av KLP Boligkreditt AS skjer i hovedsak ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett og er en viktig del av KLP Banken-konsernets finansiering. Det er videre overført boliglån fra KLP Banken til KLP for å

UTESTÅENDE LÅN (HOVEDSTOL) PER SELSKAP I KLP BANKEN-KONSERNET PER 31.12.17

SELSKAP / MRD NOK	Boliglån	Offentlig/ bedrift	Sum utlån
KLP Banken AS (mor)	9,3	-	9,3
KLP Boligkreditt AS	5,0		5,0
KLP Kommunekreditt AS	-	16,1	16,1
KLP (Forvaltningsavtale)	3,3	53,8	57,0
Sum	17,6	69,9	87,5

11%

Boliglånsvækst

erstatte innfrielser. Veksten på KLP Banken konsernets balanse tilsvarende dermed i hovedsak samlet netto vekst totalt.

Utlån

KLP Banken AS er en internettbasert bank uten et fysisk filialnett. Nettbanken tilbyr enkle og konkurransedyktige spare- og låneprodukter og løsninger for å administrere disse. Ved utløpet av 2017 utgjorde utlån til personmarkedet på egen balanse 14,4 (12,7) milliarder kroner.

KLPs boliglånporteføljer samlet har i 2017 økt fra 15,9 milliarder kroner til 17,6 milliarder kroner. Netto vekst i 2017 ble dermed 1,7 (1,8) milliarder kroner, eller 11 prosent. Brutto nye utbetalinger var samlet 7,4 (6,2) milliarder kroner. En stor og viktig kundegruppe er ansatte i kommuner og helseforetak som er medlemmer av KLPs pensjonsordninger. Porteføljen er pantsikret innenfor forsiktige verddivurderinger, og det gjøres i tillegg en grundig vurdering av låntageres betalingsevne og betjeningsvilje før lån innvilges.

Antall boliglånskunder ved utløpet av året er 12 681 (12 089) for KLP Banken og KLP samlet, hvorav medlemmer utgjør om lag 85 (84) prosent. Utlån med fast rente utgjorde 7 (8) prosent av utestående lån. Øvrige utlån var til flytende rente.

Det er bokført tap på boliglån i bank-selskapene for 1,1 (1,1) millioner kroner i 2017. Engasjementer med mislighold over 90 dager var 21,7 (22,2) millioner kroner ved utløpet av 2017, som utgjør 0,15 (0,18) prosent av KLP Bankens

samlede utestående lån. Mislighold og tap på boliglån er dermed på et lavt nivå.

De utlansprodukter KLP Banken AS tilbyr i personmarkedet omfatter ordinære boliglån, Flexsilån, Boliglån Ung, mellomfinansiering ved boligkjøp, lån til fritidsbolig og Seniorlån.

Øvrige bankprodukter i personmarkedet omfatter Brukskonto, sparekonto, Boligsparing for Ungdom (BSU), debet- og kredittkort.

Kredittkort

KLP Banken har siden 2010 tilbudt et kredittkortprodukt gjennom en eksternt forvalter. I mai 2017 hadde denne porteføljen et utestående volum av trukket kreditt på 55,6 millioner kroner fordelt på 5200 utstedte kort, og KLP Banken benyttet en opsjon til å kjøpe porteføljen fra forvalter. Ved utløpet av 2017 er volumet økt til 60,5 millioner kroner og antall utstedte kort er 6500. Andelen aktive kort har økt fra 75 prosent til 78 prosent. Reiseforsikring er nå inkludert i produktet og rentesatsen på rentebærende kreditt er justert til et konkurransedyktig nivå.

På grunn av tapsavskrivninger, kostnader til kjøp av porteføljen samt systeminvesteringer er samlede kostnader i første driftsår 1,9 millioner kroner netto.

Innlån og innskudd som finansierer Personmarkedet.

KLP Bankens produkter er prismessig særlig innrettet mot personer som er ansatt hos KLPs eiere eller mottar pensjon fra en tjenstepensjonsordning i selskapet. Markedsføringen av KLP

Banken AS henvender seg også i første rekke mot medlemmer av pensjonsordningene. Gjennom 2017 økte antallet innskuddskunder i personmarkedet fra 44 300 til 52 500. Av innskuddskundene var andelen medlemmer 70 (71) prosent. Samlet innskuddsvolum fra personkunder var 7,7 (7,0) milliarder kroner ved utløpet av 2017.

KLP Banken AS tilbyr også et innskuddsprodukt for bedriftskunder. Ved utløpet av 2017 utgjør innskudd fra bedrifter 2,0 (1,7) milliarder kroner, som tilsvarende 20 (20) prosent av samlede innskudd. Bankens samlede innskudd økte i 2017 fra 8,7 milliarder kroner til 9,7 milliarder kroner ved utløpet av året.

Finansieringen av KLP Banken AS ut over innskudd og egenkapital er i form av sertifikat- og obligasjonsgjeld. Ved utløpet av 2017 var bankens utestående gjeld i sertifikater og obligasjoner 1,5 (2,4) milliarder kroner. Dette benyttes også til å delfinansiere datterselskapene.

KLP Banken AS benytter datterselskapet KLP Boligkreditt AS til å finansiere en del av utlånsvirksomheten i personmarkedet ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett i boliglån. I 2017 er det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i boliglån for 0,6 (1,4) milliarder kroner. Utestående obligasjonsgjeld i KLP Boligkreditt AS utgjør 4,3 (3,7) milliarder kroner ved utløpet av 2017. Selskapet har oppnådd beste rating for sitt innlansprogram.

KLP Boligkreditt AS har i løpet av 2017 kjøpt boliglån for 2,2 (2,9) milliarder kroner fra KLP Banken AS. Ved årets

slutt finansieres boliglån for 5,1 (4,7) milliarder kroner på KLP Boligkreditts balanse og 9,4 (8,0) milliarder kroner på morselskapets balanse.

OFFENTLIG MARKED

Utlån

KLP Banken-konsernets utlån til offentlig sektor finansieres gjennom datterselskapet KLP Kommunekreditt AS, i hovedsak ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i en sikkerhetsmasse bestående av lån til kommuner, fylkeskommuner eller til selskaper med offentlig garanti.

I tillegg har KLP Banken et forvalteroppdrag for KLP som innebærer at en betydelig andel av KLP Bankens utlånsvirksomhet i offentlig sektor omfatter lån som er finansiert av KLP. KLP Bankens forvalteroppdrag innebærer også forvaltning av lån til bedrifter og virksomheter som ligger utenfor KLP Kommunekreditts virkeområde som långiver til offentlig virksomhet i Norge. Ved utløpet av 2017 omfatter dette lån for 7,8 (9,1) milliarder kroner i utenlandsk valuta. Dette utlånsområdet er ikke nærmere omtalt nedenfor.

Det ble i 2017 utbetalt nye lån til offentlig sektor for til sammen 9,3 (10,1) milliarder kroner fra selskapene i KLP-konsernet. Avdrag og innfrielser utgjorde gjennom året 4,6 (5,4) milliarder kroner.

Samlede utlån til offentlige låntakere var 62,1 (57,4) milliarder kroner ved utløpet av 2017, en økning på 4,6 milliarder kroner eller 8 prosent fra 2016.

Av samlede utlån utgjør lån med fast rente 38 (39) prosent ved utløpet av 2017.

Det er i løpet av 2017 mottatt låneforespørsler for om lag 74 (63) milliarder kroner. Veksten har, i tillegg til lånebehovene i norske kommuner, sammenheng med stor etterspørsel etter lån til veiprojekter og infrastruktur.

Akseptandelen var rundt 10 prosent av volumet i 2017 mot 16 prosent i 2016.

Kredittrisikoen forbundet med utlån til kommuner og fylkeskommuner i Norge er begrenset til betalingsutsettelse og ikke til at betalingsforpliktelser faller bort. Dette følger av norsk lov, som gir långiver sikkerhet mot tap dersom en kommune ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser. Ved betalingsutsettelse er også långiver i medhold av kommuneloven sikret erstatning for påløpte renter, forsinkelsesrenter og kostnader til inn drivelse. Verken KLP Banken-konsernet eller andre spesialiserte långivere har hatt kreditttap på utlån til kommuner eller fylkeskommuner.

Innlån som finansierer Offentlig Marked

KLP Kommunekreditt AS utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av i hovedsak utlån til kommuner og fylkeskommuner eller bedrifter med kommunal garanti. Kostnadseffektiv finansiering skal bidra til at KLP Banken-konsernet kan tilby langsiktige utlån til gode betingelser. KLP Kommunekreditt AS har oppnådd beste rating på sitt innlånsprogram.

I det norske markedet er det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett i lån til kommunal sektor for 17,1 (17,3) milliarder kroner ved utløpet av 2017. Nye emisjoner i 2017 var 4,5 (7,1) milliarder kroner. Det er ikke gjort utstedelser i utlandet.

BALANSE OG SOLIDITET

Forvaltningskapitalen i KLP Banken-konsernet var 35,0 (34,4) milliarder kroner ved utløpet av 2017. Sammensetningen er vist i tabellen nederst.

I desember 2017 vedtok generalforsamlingen i KLP Banken AS en aksjekapitalutvidelse på 150 millioner kroner, som også ble innbetalt i desember.

Konsernets ansvarlige kapital, basert på styrets forslag til disponering av resultatet i konsernselskapene, var 2,0 (1,8) milliarder kroner ved utløpet av 2017. Kjernekapitalen er identisk med ansvarlig kapital. Det gir kapitaldekning og kjernekapitaldekning på 21,3 (19,0) prosent. Gjeldende kapitalkrav inklusive kapitalbuffer er 14,1 prosent kjernekapitaldekning og 17,6 prosent kapitaldekning. KLP Banken AS har fått et Pilar 2-tillegg på 2,1 prosent som inngår i KLP Bankens kapitalkrav ved utløpet av 2017.

I tillegg vil KLP Banken ha en buffer på minimum 0,5 prosent over det faktiske kapitalkravet for pilar 1 og pilar 2 risikoer, slik at KLP Bankens kapitalmål er 18,1 prosent.

Risikovektet balanse var 9,2 (9,2) milliarder kroner. Uvektet kapitaldekning i KLP Banken-konsernet var 5,7 (5,2) prosent. Soliditeten vurderes som god.

BALANSE OG SOLIDITET

FORVALTNINGSKAPITAL MRD NOK	KLP Banken konsern
Offentlige utlån/kommunal garanti	16,3
Utlån til privatpersoner	14,4
Verdipapirer og likviditet	4,1
Øvrige eiendeler	0,1
Sum	35,0

21,3%

Kapitaldekning

LIKVIDITET

Kontantstrømoppstillingen til regnskapet viser at KLP Bankens likviditets-situasjon er tilfredsstillende da selskapet har anskaffet finansiering i større omfang enn det likviditetsbehovet fra driften krever.

Ledig likviditet er plassert i andre banker og i rentebærende papirer.

Plasseringer i kredittinstitusjoner var på 1,3 (1,6) milliarder kroner, og bokført verdi av porteføljen med rentebærende papirer som vurderes til virkelig verdi var 2,8 (2,7) milliarder kroner i KLP Banken-konsernet ved årsskiftet. Investeringene i rentebærende papirer er i hovedsak bokført i KLP Kommune-kreditt AS. Likviditetsporteføljen består i sin helhet av norske høyt ratede bank-obligasjoner med fortrinnsrett og obligasjoner utstedt av norske kommuner eller norsk stat.

KLP Banken AS rapporterer likviditets-reserven (LCR) månedlig for KLP Banken-konsernet totalt og kvartalsvis for de enkelte selskapene i konsernet. Ved utløpet av 2017 var LCR for konsernet 470 (276) prosent og for KLP Banken AS 398 (165) prosent.

ANVENDELSE AV ÅRSRESULTAT

Årsregnskapet i KLP Banken AS viser et totalresultat for 2017 på 116,4 millioner kroner etter skatt. Styret foreslår at det utbetales et konsernbidrag på 29,5 millioner kroner til KLP. Fra KLP mot-tas 22,1 millioner kroner tilbake som konsernbidrag uten skattemessig effekt. Resultat etter skatt og konsern-bidrag overføres annen egenkapital.

OM REGNSKAPET

Årsregnskapet gir etter styrets vurdering et korrekt bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Forutsetningene for fortsatt drift er til stede, og dette er lagt til grunn i årsregnskapet.

KLP Banken AS avlegger regnskap i henhold til de internasjonale regnskaps-standarden IFRS (International Financial Reporting Standard) som er godkjent av EU med tilhørende fortolk-ninger. Se note 2 for nærmere informasjon.

RATING

Ratingbyråenes vurdering av selskapene i KLP Banken-konsernet er viktig for selskapenes innlånsvilkår. Selskapene benytter Moody's til kredittrating av obligasjoner. Alle utstedelser av obliga-sjoner med fortrinnsrett (OMF) er gitt rating Aaa, som er den beste rating som kan oppnås.

RISIKOSTYRING

KLP Banken AS er eksponert mot ulike typer risiko. Banken har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av retningslinjer, rammer, rutiner og instruksjoner. Det er fastsatt egne retningslinjer for de mest sentrale enkeltrisikoen, som er likvidi-tetsrisiko, kredittrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko og compliancerisiko, og en overordnet retningslinje for risikostyring som omfatter prinsipper, organisering, rammer mv. for bankens samlede risiko. Retningslinjene vedtas av styret og revideres minst én gang per år. Retningslinjene er av overordnet karakter og utfylles av rutiner, reglement og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå.

Den overordnede retningslinjen for risikostyring omhandler blant annet roller i selskapets risikostyring, her- under krav til og retningslinjer for risikokontrollfunksjonen. Formålet med risikokontrollfunksjonen er blant annet for å kontrollere at retnings- linjene blir fulgt.

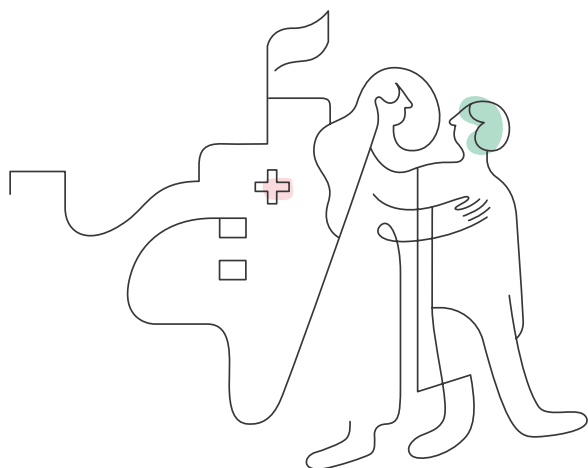
Stresstesting benyttes som metode for risikovurdering og som verktøy for kommunikasjon og meningsutveksling rundt risikoforhold. Med stresstesting forstås i denne sammenheng både følsomhets- og scenarioanalyser.

Retningslinjene inkluderer risiko- toleranse for de enkelte risikoene og for den samlede risiko. Risikotoleransene er definert ut fra ulike stresscenarier, og det gjennomføres jevnlig ulike for- mer for stresstesting for å måle at den faktiske eksponeringen ligger innenfor vedtatte toleransegrenser.

Alle utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er gitt rating Aaa.

KLP Banken AS skal ha en forsiktig risikoprofil og inntjeningen skal i all hovedsak være et resultat av inn- og utlånsaktiviteter og likviditetsforvaltning. Dette innebærer at KLP Banken skal ha lav markedsrisiko og at rente- og valutarisiko som oppstår i inn- og utlånsaktiviteten reduseres ved hjelp av derivater. KLP Banken AS skal ha en forsvarlig langsiktig finansiering og det er etablert rammer for å sikre at denne målsettingen blir oppnådd.

Kredittrisikoen i KLP Banken er lav og selskapets utlån er i hovedsak begrenset til lån med kommunal risiko og lån med pant i bolig- og fritidseiendom. Forvaltning av KLP Bankens likviditet skjer i form av plasseringer, som tilfredsstiller krav til kredittkvalitet og verdipapirer i tråd med styregodkjente kredittlinjer.

Det er et mål at KLP Banken skal ha lav operasjonell risiko og være kjenne-tegnet ved høy faglig kompetanse, gode rutiner og effektiv drift.

KLP Banken har etablert en årlig prosess for vurdering og tallfesting av vesentlige risikoer og beregning av kapitalbehov (ICAAP), og vurdering av likviditets- og finansieringsrisiko (ILAAP). Kapitalbehovsvurderingen er fremoverskuende, og i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) vurderes behovet i lys av planlagt vekst, besluttede strategiske endringer mv.

KLP Bankens styre tar aktivt del i disse vurderingene og i tilknytning til kapitalbehovsvurderingen vedtar styret et ønsket nivå for samlet kapital. Dette nivået benevnes kapitalmål. Styret i KLP Banken AS har nedsatt et risikoutvalg. Risikoutvalget behandler saker særlig knyttet til risiko, og har en rådgivende funksjon overfor styret.

STYRETS ARBEID

Styret har avholdt sju styremøter i 2017. For oversikt over ytelser til styrets medlemmer og ledelse, se note 28 til årsregnskapet.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føringer for eierstyring, selskapsledelse, og en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse.

Styret fastsetter retningslinjene for selskapets virksomhet. Forpliktende avtaler kan signeres av administrerende direktør eller styrets leder alene.

Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet i samsvar med instruks fastsatt av styret.

Redegjørelse om KLP Bankens foretaksstyring er tilgjengelig på KLPs websider (<https://www.klp.no/om-klp>).

ARBEIDSMILJØ OG ORGANISASJON

I KLP Banken AS med datterselskaper var det 70 (67) fast ansatte ved utløpet

av 2017. Alle ansettelsesforhold er i KLP Banken AS. To ansatte har i tillegg funksjoner i datterselskapene KLP Kommunekredit AS og KLP Boligkredit AS. I tillegg til KLP Bankens egen balanse, forvalter ansatte i KLP Banken AS etter avtale utlånsporteføljer finansiert av KLP og av datterselskapene.

De ansatte er KLP Bankens viktigste ressurs og har gjennomgående lang erfaring og betydelig kreditt- og markedskompetanse, både innen personmarkedet og offentlig sektor. Nye produkter, tjenester og regulatoriske krav til KLP Banken medfører endringer i virksomheten og gir behov for omstilling og ny kompetanse. Videreutvikling av organisasjonen med sikte på sterkere markedsorientering og kompetanseutvikling er viktige elementer i selskapets planer og aktiviteter.

Det gjennomføres jevnlig undersøkelser blant alle ansatte som måler engasjement, arbeidsmiljø, trivsel og etterlevelse av KLPs verdier. Resultatet av disse målingene viser at medarbeiderne overveiene er engasjerte og trives i KLP. Selskapene har et arbeidsmiljø- og samarbeidsutvalg (SAMU), som består av representanter fra ledelsen, KLPs HR-avdeling og de tillitsvalgte. Styrets vurdering er at samarbeidet mellom ledelsen i KLP Banken og de ansatte er godt, og at dette også gjelder arbeidsmiljøet i KLP Banken-konsernet.

KLP-konsernet har som målsetting et sykefravær under 4 prosent. Sykefraværet i KLP Banken var 4,3 (3,7) prosent i 2017, hvorav langtidsfraværet var på 2,6 (1,9) prosent og korttidsfraværet på 1,7 (1,8) prosent. Fraværet følges opp av ledere og HR-avdelingen. Det har ikke vært vesentlige skader eller ulykker i 2017.

Som en del av KLP-konsernet følger KLP Banken AS konsernets retningslinjer for likestilling og mangfold, der mål, virkemidler og aktiviteter tar hensyn til de diskrimineringsgrunnlag loverket beskriver. Egne mål for likestilling og mangfold er vedtatt i sentralt arbeidsutvalg. Ved rekruttering uttrykkes som standard at kontakt ønskes med alle kvalifiserte jobbsøkere uansett alder, kjønn, funksjonsevne, politisk ståsted, seksuell orientering eller etnisk bakgrunn.

KLP Banken AS følger også KLP-konsernets etiske retningslinjer og retningslinjene for varsling.

Av KLP Banken-konsernets ansatte er 55 (61) prosent kvinner. Det tilstrebes balanse mellom kvinner og menn på alle stillingsnivåer. Andelen kvinner i ledende stillinger var 50 (50) prosent. Ved utgangen av 2017 består styret i KLP Banken AS av tre kvinner og fire menn, hvorav en kvinne og en mann er valgt blant de ansatte.

YTRE MILJØ

KLP har med sin samfunnsansvarsstrategi, forpliktet seg til å ha gode rutiner for måling og reduksjon av selskapenes miljøpåvirkning. I likhet med KLP-konsernet for øvrig, tar KLP Banken AS sin miljøpåvirkning på alvor. Som kontorbedrift er det først og fremst energiforbruk, transport, avfall og innkjøp som kan påvirkes. KLP Banken AS er miljøsertifisert.

SAMFUNNSANSVAR

KLP-konsernet, inkludert KLP Banken AS, skal bidra til bærekraftige investeringer og ansvarlig forretningsdrift. Dette virkeliggjøres ved handlinger knyttet opp til konsernets forretning. KLP har signert FNs Global Compact, og er med det forpliktet til å arbeide for

menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. KLP-konsernet jobber med problemstillinger knyttet til blant annet klima, korrupsjon, menneskerettigheter, arbeidsrettigheter og skatt. Samfunnsansvar inkluderes også i styrings-dokumenter gjennom blant annet retningslinjer for etikk, miljø og ansvarlige investeringer. Utdypende beskrivelse av mål, tiltak og resultater er tilgjengelig på KLPs websider (<https://www.klp.no/om-klp/samfunnsansvar>).

FRAMTIDSUTSIKTER

KLP Bankens primære målgruppe i personmarkedet er medlemmer av KLPs pensjonsordninger. En stor del av Norges befolkning inngår i denne gruppen og mulighetene til å videreutvikle KLP Bankens posisjon i dette segmentet vurderes som gode. Medlemsandelen for alle bankprodukter samlet, var 70 (71) prosent ved siste årsskifte.

Prisutviklingen på boliger det siste året har vært negativ i noen områder og det gir usikkerhet for utviklingen videre. Norske husholdningers gjennomsnittlige gjeldsbelastning er historisk høy og noen grupper er dermed sårbare for økt rentenivå og arbeidsledighet.

Utviklingen innen arbeidsledighet og økonomisk vekst har derimot vært positiv. Betjeningsevnen for boliglån i de viktigste kundegruppene for KLP Banken, som i hovedsak er offentlig ansatte, antas å være tilfredsstillende også fremover og det vil bidra til at mislighold og tap begrenses. KLP Banken vil videreføre sin konservative kredittpolicy for å opprettholde lav risiko i bankens boliglånsporføljer og annen kreditt.

Banknæringen utfordres stadig av ny teknologi og nye aktører fra andre bransjer utenfor næringen. KLP Banken AS har som mål å utnytte utprøvd teknologi for å kunne tilby relevante, kundevennlige og effektive tjenester til kundene. Dette innebærer behov for betydelige IT-investeringer også i årene fremover, og vil være en vesentlig forutsetning for at KLP

KLP Bankens målgruppe i personmarkedet er medlemmer av pensjonsordningene i KLP.

70%

av personkundene er medlemmer

Bankens vekst- og lønnsomhetsmål kan nås.

KLP Boligkreditt AS inngår som en viktig del av finansieringsstrukturen i KLP Banken-konsernet gjennom adgang til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av boliglån. Det gir fleksibilitet i valg mellom markedsfinansiering og innskudd som finansieringskilder for fortsatt utlånsvekst.

Innskudd fra personer og bedrifter utgjør en sentral del av KLP Bankens finansiering. Bankinnskudd er grunnlaget for KLP Bankens konsesjon og er viktig som en del av totaltilbudet til medlemmer og andre kunder. Ikke alle kundene er i posisjon til eller ønsker lån og det er nødvendig at banken kan tilby

gode spareprodukter. KLP Banken har ambisjoner om videre innskuddsvekst. I 2017 ble kredittkortvirksomheten etablert på egen balanse. Det vil være viktig også fremover å utvikle bankprodukter som kan bidra til økt inntjening og samtidig opprettholde fokuset på at medlemmene skal ha gode og forutsigbare betingelser.

Kommunene har gjennom flere år utviklet et godt og omfattende tjenestetilbud til befolkningen. Kombinert med økt levealder, inntekts- og befolkningsvekst gir det grunn til å forvente et vedvarende høyt investeringsnivå i offentlig sektor. Etterspørselen etter lån fra kommuner og prosjekter med kommunale garantier og kommunalt eierskap antas derfor å forbli høy i årene fremover. Tilstedeværelsen av KLP Kommune-

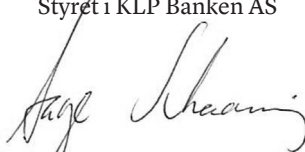
kreditt AS i markedet for offentlige utlån bidrar til konkurranse og derved til at offentlig sektor får tilgang til langsiktig finansiering til gode betingelser. KLP Kommunekreditt AS er landets eneste kredittforetak som utsteder obligasjoner med sikkerhet i en utlånsmasse bestående av lån til offentlig sektor. Kundeundersøkelser viser at låntakerne ønsker konkurranse om kredittgivning til kommuner.

KLP Banken AS har god soliditet og en egenkapitalsituasjon som tilfredsstillende stadig strengere regulatoriske krav. Kombinert med lav kredittrisiko i utlånsvirksomheten er det et godt utgangspunkt for å oppnå tilgang til best mulig finansiering i kapitalmarkedene. KLP Banken AS er derfor godt rustet for videre utvikling og vekst.

Oslo, 14. mars 2018
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

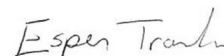
INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Foto: Roar Granstad

Styret i KLP Banken AS. Fra venstre: Christin Kleppe, Aage E. Schaanning, Ingrid Aune, Sverre Thornes, Espen Trandum, Aina Iren Slettedal Eide, Kjell Fosse.

Resultatregnskap

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017	NOTE		NOTE	01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
270 064	277 334		Renteinntekter og lignende inntekter		781 691	765 615
-180 593	-164 301		Rentekostnader og lignende kostnader		-540 072	-571 301
89 471	113 033	10	Netto renteinntekter	10	241 619	194 314
10 966	13 452		Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		13 452	10 966
-1 564	-2 273		Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		-2 273	-1 564
9 402	11 179	11	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	11	11 179	9 402
0	95 000		Inntekter av eierinteresser i konsernselskap		0	0
57 028	57 027		Andre honorarinntekter		57 028	57 028
3 721	1 476	5	Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter	5	-3 382	11 119
60 748	153 503		Sum andre driftsinntekter		53 646	68 146
-57 801	-66 358	30	Lønn og administrasjonskostnader	30	-66 358	-57 801
-4 146	-6 423	23,24	Avskrivninger	23,24	-6 423	-4 146
-69 887	-77 093	34	Andre driftskostnader	34	-127 436	-117 551
-1 119	-3 152	18	Tap på utlån, garantier m.v.	18	-3 152	-1 119
-132 954	-153 028		Sum driftskostnader		-203 370	-180 617
26 668	124 687		Driftsresultat før skatt		103 074	91 244
-6 247	-7 490	26	Skatt på ordinært resultat	26	-25 081	-22 356
20 421	117 197		Årsresultat		77 993	68 888
-863	-1 145		Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler		-1 145	-863
216	286	26	Skatt estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	26	286	216
-647	-859		Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultat		-859	-647
121	68		Verdiregulering finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		68	121
-30	-17	26	Skatt på verdiregulering finansielle eiendeler	26	-17	-30
91	51		Poster som kan bli omklassifisert til resultat		51	91
-556	-808		Sum utvidet resultat		-808	-556
19 865	116 389		ÅRETS TOTALRESULTAT		77 185	68 332
OVERFØRINGER OG DISPONERINGER						
-19 865	-116 389		Disponert til/fra annen egenkapital			
-19 865	-116 389		Sum overføringer og disponeringer			
0,16 %	0,88 %		Årsresultat i % av forvaltningskapitalen		0,22 %	0,20 %
0,15 %	0,88 %		Totalresultat i % av forvaltningskapitalen		0,22 %	0,20 %

Balanse

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2016	31.12.2017	NOTE		NOTE	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER						
0	45 140	17,36	Fordringer på sentralbanker	17,36	45 140	0
3 037 848	1 448 637	17,36	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	17,36	1 286 095	1 548 082
2 891	3 254		herav bundne midler		3 254	2 891
7 994 420	9 384 128	17	Utlån til og fordringer på kunder	17	30 762 782	29 962 467
949 814	1 317 592	16	Rentebærende verdipapirer	16	2 759 018	2 717 513
394	461		Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		461	394
15 252	3 547	7	Finansielle derivater	7	91 394	123 179
925 470	1 045 470	22	Eierinteresser i konsernselskaper		0	0
7 742	7 891	26	Utsatt skattefordel	26	7 392	6 916
538	742	23	Varige driftsmidler	23	742	538
19 955	27 153	24	Immaterielle eiendeler	24	27 153	19 955
15 002	4 678	31	Andre eiendeler	31	818	3 370
12 966 434	13 285 439		Sum eiendeler		34 980 995	34 382 412
GJELD OG EGENKAPITAL						
GJELD						
2 363 375	1 477 098	20	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20	22 924 274	23 451 374
8 687 859	9 669 046	21	Innskudd	21	9 669 046	8 687 859
13 013	11 860	7	Finansielle derivater	7	188 103	253 615
106 524	60 477	32	Annen gjeld	32	74 720	92 983
41 490	46 397	32	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	32	47 261	46 174
11 212 262	11 264 878		Sum gjeld		32 903 404	32 532 006

Balanse

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2016	31.12.2017	NOTE		NOTE	31.12.2017	31.12.2016
EGENKAPITAL						
982 500	1 057 500		Aksjekapital		1 057 500	982 500
657 500	732 500		Overkurs		732 500	657 500
114 172	230 561		Annen egenkapital		287 591	210 406
1 754 172	2 020 561		Sum egenkapital		2 077 591	1 850 406
12 966 434	13 285 439		SUM GJELD OG EGENKAPITAL		34 980 995	34 382 412

Oslo, 14. mars 2018
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

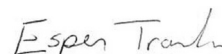
INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS

2017 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	982 500	657 500	114 172	1 754 172
Årsresultat	0	0	117 197	117 197
Utvidet resultat	0	0	-808	-808
Årets totalresultat	0	0	116 389	116 389
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	18 973	18 973
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-18 973	-18 973
Innbetalt egenkapital i perioden	75 000	75 000	0	150 000
Sum transaksjoner med eierne	75 000	75 000	0	150 000
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	230 561	2 020 561

2016 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2016	855 000	535 000	88 110	1 478 110
Årsresultat	0	0	20 421	20 421
Utvidet resultat	0	0	-556	-556
Årets totalresultat	0	0	19 865	19 865
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	23 629	23 629
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-17 431	-17 431
Innbetalt egenkapital i perioden	127 500	122 500	0	250 000
Sum transaksjoner med eierne	127 500	122 500	6 198	256 198
Egenkapital 31.12.2016	982 500	657 500	114 172	1 754 172

TUSEN KRONER	Antall aksjer	Pålydende	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Totalt
Egenkapital 1. januar 2017	7 500 000	0,131	982 500	657 500	114 172	1 754 172
Endringer i perioden 1. januar - 31. desember		0,010	75 000	75 000	116 389	266 389
Egenkapital 31. desember 2017	7 500 000	0,141	1 057 500	732 500	230 561	2 020 561

Det er én aksjeklasse. Alle aksjene er eid av KLP Bankholding AS.

Egenkapitaloppstilling

KLP BANKEN AS KONSERN

2017 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2017	982 500	657 500	210 406	1 850 406
Årsresultat	0	0	77 993	77 993
Utvidet resultat	0	0	-808	-808
Årets totalresultat	0	0	77 185	77 185
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	58 624	58 624
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-58 624	-58 624
Innbetalt egenkapital i perioden	75 000	75 000	0	150 000
Sum transaksjoner med eierne	75 000	75 000	0	150 000
Egenkapital 31.12.2017	1 057 500	732 500	287 591	2 077 591

2016 TUSEN KRONER	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2016	855 000	535 000	117 816	1 507 816
Årsresultat	0	0	68 888	68 888
Utvidet resultat	0	0	-556	-556
Årets totalresultat	0	0	68 332	68 332
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	90 520	90 520
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-66 261	-66 261
Innbetalt egenkapital i perioden	127 500	122 500	0	250 000
Sum transaksjoner med eierne	127 500	122 500	24 259	274 259
Egenkapital 31.12.2016	982 500	657 500	210 406	1 850 406

Kontantstrømoppstilling

KLP BANKEN AS

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017	NOTE		NOTE	01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
OPERASJONELLE AKTIVITETER						
265 594	267 668		Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder		748 414	706 238
-119 632	-130 191		Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder		-130 191	-119 632
-3 855 909	-4 507 001		Utbetalinger på utlån kunder og kredittinstitusjoner		-8 769 573	-9 711 829
3 809 964	4 346 185		Innbetalinger på utlån kunder		7 819 988	5 883 170
0	-9 547		Utbetaling ved kjøp av kredittkortportefølje		-9 547	0
1 263 356	979 913		Innbetalinger på kundeinnskudd bank		979 913	1 263 356
-60 683	-85 092		Netto inn-/utbetaling til drift		-147 252	-103 142
-54 296	-60 901		Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnskudd, arbeidsgiveravgift mv.		-60 901	-54 296
7 579	5 885		Renter plasseringskonti		11 607	13 420
113 386	25 851		Netto inn-/utbetalinger vedrørende operasjonelle aktiviteter		45 677	90 935
0	0		Betalt inntektsskatt		0	0
1 369 359	832 770		Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		488 135	-2 031 779
INVESTERINGS-AKTIVITETER						
-1 021 355	-998 046		Utbetalinger ved kjøp av verdipapirer		-1 946 683	-2 917 899
634 425	633 950		Innbetalinger ved salg av verdipapirer		1 906 778	3 994 493
9 876	14 389		Innbetaling av renter fra verdipapirer		38 520	59 173
-6 386	-4 279		Utbetaling ved kjøp av driftsmidler		-4 279	-6 386
0	95 000		Innbetaling vedrørende aksjer i datterselskap		0	0
0	-120 000		Utbetaling av kapital til datterselskaper		0	0
-383 440	-378 986		Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-5 664	1 129 381
FINANSIERINGS-AKTIVITETER						
250 000	0		Innbetaling av lån		4 074 000	8 588 430
-743 197	-584 694		Avdrag og innfrielse av lån		-731 972	-1 487 014
-67 000	-280 000		Utbetaling ved tilbakekjøp av lån		-3 805 000	-5 483 000
-63 916	-46 168		Utbetaling av renter på lån		-383 886	-387 798
-250	-6 324		Utbetaling av konsernbidrag		-19 541	-250
250 000	150 000		Innbetaling av mottatt egenkapital		150 000	250 000
-374 363	-767 186		Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-716 399	1 480 368
611 556	-313 402		Netto kontantstrøm i perioden		-233 928	577 970
396 505	1 008 061		Likviditetsbeholdning ved inngangen av perioden		1 523 245	945 275
1 008 061	694 659	36	Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	36	1 289 315	1 523 245
611 556	-313 402		Netto innbetaling/ utbetaling(-) i perioden		-233 930	577 970

Erklæring iht. verdipapirloven § 5-5

KLP BANKEN AS

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2017 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Oslo, 14. mars 2018
Styret i KLP Banken AS

SVERRE THORNES
Leder

AAGE E. SCHAANNING
Nestleder

AINA SLETTEDAL EIDE

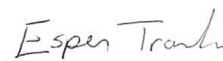
INGRID AUNE

KJELL FOSSE

CHRISTIN KLEPPE
Valgt blant de ansatte

ESPEN TRANDUM
Valgt blant de ansatte

LEIF MAGNE ANDERSEN
Administrerende direktør

Noter til regnskapet

KLP BANKEN AS

NOTE 1 Generell informasjon

KLP Banken AS ble stiftet 25. februar 2009. KLP Banken AS og dets datterselskaper yter eller erverver lån til norske kommuner og fylkeskommuner samt til selskaper med offentlig garanti. Utlånsvirksomheten er i hovedsak finansiert ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Konsernet tilbyr også standard bankprodukter til personkunder.

Foretaket KLP Banken AS er registrert og hjemmehørende i Norge. Banken er en internettbank uten filialer. KLP Banken er registrert og hjemmehørende i Norge. Hovedkontoret har adresse Beddingen 8 i Trondheim. Foretaket har avdelingskontor i Oslo.

KLP Banken AS eier alle aksjene i KLP Kommunekreditt AS og KLP

Boligkreditt AS. Disse foretakene danner til sammen KLP Banken AS konsern. Foretaket KLP Banken AS er et datterselskap av KLP Bankholding AS, som igjen er heleid av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP er et gjensidig forsikringsselskap.

Årsregnskapet er tilgjengelig på klp.no.

NOTE 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av selskapsregnskapet og konsernregnskapet til KLP Banken AS. Disse prinsippene er benyttet på samme måte for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet til KLP Banken AS og konsern er utarbeidet i samsvar de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomite, som fastsatt av EU. Lov om årsregnskap (regnskapsloven) og forskrift om årsregnskap for banker, kredittforetak og finansieringsforetak (årsregnskapsforskriften) inneholder enkelte krav til tilleggsopplysninger som ikke kreves etter IFRS. Disse tilleggsopplysningene er innarbeidet i notene til regnskapet.

Regnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.
- Finansielle eiendeler og gjeld vurdert etter reglene om virkelig verdisikring.

For å utarbeide regnskap etter IFRS, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimater og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke konsernets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimater. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimater av vesentlig betydning for konsernet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

2.1.1. Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av foretaket i 2017.

Det er ikke tatt i bruk standarder, endringer eller fortolkninger som har trådt i kraft i 2017 som har hatt vesentlig påvirkning på foretakets/konsernets regnskap.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke

er trådt i kraft og hvor foretaket/konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse.

IFRS 9 *Finansielle instrumenter* regulerer klassifisering, måling og innregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser, innfører nye regler for sikringsbokføring, og en ny nedskrivningsmodell for finansielle eiendeler. Foretaket vil ta i bruk standarden fra og med 2018. IFRS 9 skal anvendes retrospektivt, med unntak for sikringsbokføring. Retrospektiv anvendelse innebærer at KLP Banken skal lage åpningsbalansen 1.1.2018 som om de alltid har anvendt de nye prinsippene. Som tillatt i overgangsbestemmelsene til IFRS 9, vil KLP Banken ikke omarbeide sammenligningstall for tidligere perioder ved implementering av standarden 01.01.2018. Effektene av nye prinsipper i åpningsbalansen for 2018 føres mot egenkapitalen.

IFRS 9 erstatter klassifikasjons- og målemodellene i IAS 39 med én modell som i utgangspunktet bare har tre kategorier: amortisert kost og virkelig verdi med verdiendring i utvidet resultat og virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Klassifisering av utlån vil avhenge av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle eiendeler og karakteristikken av kontantstrømmene til de finansielle eiendelene. Et gjeldsinstrument måles til amortisert kost hvis: a) forretningsmodellen er å eie den finansielle eiendelen for å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene, og b) instrumentets kontraktsmessige kontantstrømmer utelukkende representerer betaling av hovedstol og renter. Dersom kriteriene over er tilstede, men at forretningsmodellen i tillegg åpner for salg fra porteføljen, skal gjeldsinstrumentet måles til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat, med renteinntekt, valutaomregnings-effekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over utvidet resultat skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Alle andre gjelds- og egenkapitalinstrumenter, herunder investeringer i komplekse instrumenter, må regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Det er et unntak for investeringer i egenkapitalinstrumenter som ikke er holdt for handel og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse. For slike investeringer kan verdiendringene tas over utvidet resultat, uten påfølgende resirkulering til resultatet.

For finansielle forpliktelser som enheten velger å måle til virkelig verdi, må delen av verdiendringen som skyldes endring i egen kredittrisiko innregnes i utvidet resultat med mindre dette skaper eller forsterker et regnskapsmessig misforhold, og ikke i resultatet som under IAS 39.

De nye reglene for sikringsbokføring innebærer at regnskapsføring av sikring bedre reflekterer alminnelig praksis for risikostyring i foretakene. Som en generell regel, vil det være lettere å anvende sikringsbokføring fremover. Den nye standarden introduserer også utvidede informasjonskrav og endringer i regler for presentasjon av sikring.

KLP Banken har vurdert klassifisering og måling av eiendeler og gjeld omfattet

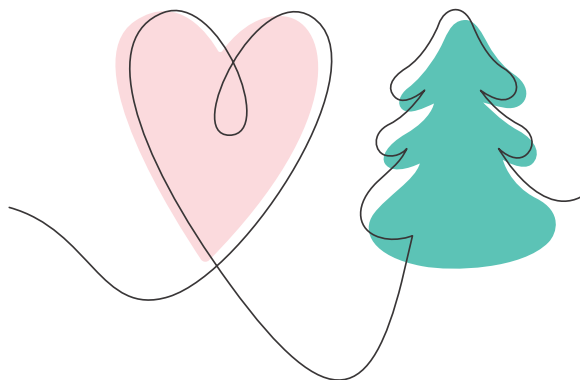
av den nye standarden. Utlån som ytes med tanke på videresalg til de heleide kredittforetakene KLP Boligkreditt AS og KLP Kommunekreditt AS vil ha forskjellig forretningsmodell i konsernregnskapet og selskapsregnskapet. I selskapsregnskapet vil disse utlånene både være anskaffet med tanke på å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og videresalg, og dermed måles til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat. I konsernregnskapet vil disse utlånene inngå i en forretningsmodell hvor hensikten er å eie utlånet i hele løpetiden for å motta de kontraktsfestede kontantstrømmene og måles til amortisert kost. Utstedte utlån som ikke er anskaffet med tanke på videresalg hverken i selskaps- eller konsernregnskapet, men kun med tanke på å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, måles til amortisert kost. Andre finansielle instrumenter har vært regnskapsført til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette vil bli videreført under IFRS 9.

Øvrige endringer i klassifikasjon og måling av betydning er innføring av en ny nedskrivningsmodell for tap på utlån og fordringer som bygger på forventede kredittap.

Modellen tar utgangspunkt i tre stadier avhengig av endring i kredittkvalitet. Hvordan nedskrivningstapet skal måles, fastsettes for hvert enkelt stadium og modellen benytter effektiv rente-metoden. En forenklet tilnærming er tillatt for finansielle eiendeler som ikke har en betydelig finansieringskomponent (f.eks kundefordringer). Ved førstegangsinnregning, og i tilfeller hvor kredittrisikoen ikke har økt betydelig etter førstegangsinnregning, skal det avsettes for kredittap som ventes å oppstå de neste 12 måneder (trinn 1). Hvis kredittrisikoen har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens forventede levetid (trinn 2). Dersom det inntreffer en taphendelse, foretas det nedskrivning som tilsvare forventet tap på engasjementet over hele levetiden (trinn 3).

I KLP Banken er vurderingen av hva som anses å være en betydelig endring i kredittrisiko for boliglån basert på en

kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer og «backstops». Den viktigste driveren for betydelig endring i kredittrisiko for boliglån i KLP Banken er endring i sannsynlighet for mislighold (PD) fra første gangs innregning og til rapporteringstidspunktet. En relativ endring i PD på mer enn 2,5 anses som en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i PD være minimum 0,6 prosentpoeng for at endringen skal vurderes som vesentlig.

For produkter hvor banken ikke har utviklet egne PD- og LGD-modeller (Loss Given Default) benyttes forenklet tapsgradmetode. Her vil endring i risikoklasse på minst én karakterer fra første gangs innregning til rapporteringstidspunktet anses som en vesentlig økning i kredittrisiko.

Effekten av å implementere det nye regelverket beregnes som forskjell mellom balanseførte tapsavsetninger etter det gamle regelverket pr. 31.12.2017 og verdien av tapsavsetninger beregnet etter de nye reglene 1. januar 2018. Denne effekten vil bli ført som endring av balanseførte tapsavsetninger med motpost direkte på egenkapitalen slik at resultatregnskapet ikke påvirkes. Per 31.12.2017 har KLP Banken, foretak og konsern, en saldo på tapsnedskrivninger på utlån i balansen på 3,2 millioner kroner. Estimater på forventede tap ihht. det nye regelverket indikerer en økning på 2,8 millioner kroner i avsetningene på overgangstidspunktet

01.01.2018. Overgangsnoter knyttet til klassifisering og måling, den nye nedskrivningsmodellen samt endringer i regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter (fra 1. januar 2018) er omtalt i note 2.13.1 Endringer i regnskapsprinsipper. Sammendrag av viktige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter som er effektive fra 1. januar 2018, er omtalt i note 2.13.2 - Sammendrag av viktige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter.

IFRS 15 *Inntekter fra kundekontrakter* omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i de enkelte plikter til ytelse. En plikt til ytelse kan være en vare eller tjeneste. Inntekt regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Bankkonsernet vil ta i bruk standarden fra og med 2018. Overgang til IFRS 15 forventes ikke å ha vesentlig virkning på konsernets regnskap.

IFRS 16 *Leiekontrakter* vil resultere i at nesten alle leieavtaler blir balanseført, ettersom skillet mellom operasjonell og finansiell leasing er fjernet. Under den nye standarden, er retten til å bruke en leid gjenstand en eiendel og forpliktelsen til å betale leie en gjeld som skal balanse-

føres. Unntakene er kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi. Den regnskapsmessige behandlingen for utleiende vil ikke bli vesentlig endret. Konsernet vil ta i bruk standarden fra og med 2019. Overgang til IFRS 16 forventes ikke å ha vesentlig virkning på konsernet regnskap, da konsernet ikke har leasingavtaler av vesentlig betydning på grunn av at kun mindre eiendeler leases.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på konsernets regnskap.

2.2 KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

2.2.1 Datterforetak

Datterforetak er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabelitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterforetak konsolideres fra den dagen kontroll oppstår og utelates fra konsernregnskapet når kontroll opphører.

Konserninterne transaksjoner og mellomværende mellom konsernforetak er eliminert. Dersom konsernforetak avlegger regnskaper etter andre prinsipper enn konsernet, omarbeides disse for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper før de konsolideres.

2.3 OMRÉGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

2.3.1 Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Regnskapet presenteres i norske kroner, som er den funksjonelle valutaen til morselskapet og presentasjonsvalutaen til konsernet.

2.3.2 Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Valutagevinster og -tap presenteres netto på linjen «Netto gevinst-/ (tap) på finansielle instrumenter».

Valutavirkningen på ikke-pengeposter (eiendeler og gjeld) inngår som en del av vurderingen av virkelig verdi. Valutadifferanser knyttet til ikke-pengeposter, som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

2.4 VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler består i hovedsak av kontormaskiner og inventar som benyttes av foretaket/konsernet i dets virksomhet.

Varige driftsmidler er regnskapsført til anskaffelseskost inkludert kostnader som kan direkte henføres til anskaffelsen av driftsmidlet, med fradrag for

avskrivninger. Påfølgende kostnader vedrørende driftsmidler aktiveres som en del av driftsmidlet dersom det er sannsynlig at påkostningen bidrar til fremtidige økonomiske fordeler for foretaket/konsernet, og kostnaden kan måles pålitelig. Reparasjon og vedlikehold resultatføres i den perioden utgiftene pådras.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, inkludert påkostninger avskrives til restverdi over forventet brukstid, som er:

Kontormaskiner:	4 år
Inventar:	4 år

Årlig vurderes driftsmidlenes utnyttbare levetid. Ved indikasjoner på verdifall utover restverdi, foretas det beregning av gjenvinnbart beløp. Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn restverdi foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang består av salgspris fratrukket balanseført verdi på salgstidspunktet. Gevinst og tap ved avgang resultatføres.

2.5 IMMATERIELLE EIENDELER

Foretakets/konsernets immaterielle eiendeler består i hovedsak av aktiverte IT- systemer og merverdi ved oppkjøp av kredittkortportefølje.

Ved kjøp av nytt IT- system aktiveres direkte henførbare kostnader for systemet/programvaren, samt utgifter til å få

systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT- systemer og programvare aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende. Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid. Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et aktivert IT- system er høyere enn gjenvinnbart beløp, foretas det test for verdifall. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

2.6 FINANSIELLE EIENDELER

Foretakets/konsernets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultat og finansielle eiendeler målt til amortisert kost. I tillegg benyttes sikringsbokføring etter reglene om virkelig verdisikring. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

2.6.1 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: holdt for omsetning og frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

a) Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Foretakets/konsernets derivater inngår i denne kategorien med mindre de inngår som en del av en regnskapsmessig sikring etter reglene om sikringsbokføring.

b) Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi.

Prinsippene for beregning av virkelig verdi for de ulike instrumentene er beskrevet i note 6.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, tas med i resultatregnskapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen «Netto gevinst/tap finansielle Instrumenter».

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen «Renteinntekter og lignende inntekter».

2.6.2 Utlån og fordringer som måles til amortisert kost

Lån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked, eller som foretaket/konsernet ikke har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Lån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode med eventuelt nedskrivning for kreditttap.

Effektiv rente på lån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen «Renteinntekter og lignende inntekter».

2.6.3 Derivater og sikring

Finansielle derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunktet kontrakten inngås. Ved etterfølgende måling regnskapsføres derivatene til virkelig verdi, og presenteres som en eiendel dersom verdien er positiv og som en forpliktelse dersom verdien er negativ. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et regnskapsmessig sikringsinstrument, og i hvilken type regnskapsmessig sikring derivatet inngår.

For derivater som ikke inngår i regnskapsmessig sikringsforhold, resultatføres gevinster og tap løpende på linjen «Netto gevinst/ (tap) på finansielle instrumenter». Disse inngår i kategorien finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

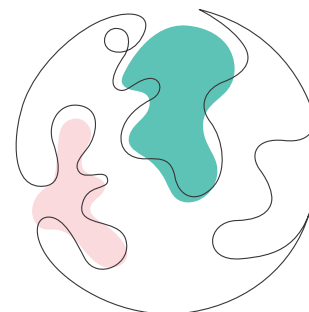
Derivatene som er sikringsinstrumenter benyttes for sikring av renterisiko på fastrente innlån og fastrente utlån. I sin sikringsaktivitet sikrer konsernet seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Foretaket/konsernet benytter reglene om virkelig verdisikring, slik at sikringsobjektets (eiendel eller gjeld) bokførte verdi korrigeres med verdiutvikling i den sikrede risiko.

Verdiendringen regnskapsføres over resultatregnskapet. Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenteres sammenhengen mellom sikringsinstrumentet og sikringsobjektet i tillegg til formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Sikringseffektiviteten måles regelmessig for å kontrollere at sikringen er effektiv.

Dersom sikringen ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, vil regnskapsført effekt av sikringen for sikringsobjekter som føres til amortisert kost, amortiseres over perioden frem til sikringsinstrumentets forfall.

2.6.4 Regnskapsføringen av finansielle eiendeler

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil

si når foretaket/konsernet har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. Finansielle eiendeler fra regnes når foretaket/konsernet ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller konsernet har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet. Finansielle forpliktelser fra regnes når den underliggende plikten i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

2.6.5 Nedskrivning av finansielle eiendeler som vurderes til amortisert kost

Dersom det foreligger objektive bevis for verdiforringelse skal det foretas nedskrivning. Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder/debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente).

Tapsvurdering og tapsnedskrivning foretas kvartalsvis på individuelle utlån, hvor det foreligger objektive bevis for verdifall. Utlån vurderes også gruppevis. Dersom det foreligger objektive bevis

for at en gruppe av utlån har verdifall skal det foretas en nedskrivning.

Nedskrivningen reverseres dersom det etter nedskrivningstidspunktet inntreffer hendelser som reduserer tapet.

2.6.6 Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk og en har til hensikt å gjøre opp netto, eller realisere eiendelen og forpliktelsen samtidig.

2.7 KONTANTER OG KONTANT-EKVIVALENTER

Kontanter og kontantekvivalenter er definert som fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid. Beløpet inkluderer ikke fordringer på kredittinstitusjoner som er knyttet til kjøp og salg av verdipapirer i forvaltningen av verdipapirporteføljene. Kontantstrømoppstilling er satt opp etter den direkte metoden.

2.8 FINANSIELL GJELD

Foretakets/konsernets finansielle gjeld består av gjeld til kredittinstitusjoner, utstedte obligasjoner med fortrinnsrett og innskudd fra kunder.

2.8.1 Gjeld til kredittinstitusjoner

Gjeld til kredittinstitusjoner balanseføres til markedsverdi ved anskaffelse. Ved påfølgende måling regnskapsføres som hovedregel gjelden til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i amortiseringen i linjen «Rentekostnader og lignende kostnader» i resultatregnskapet.

2.8.2 Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett

Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett regnskapsføres første gang til virkelig verdi ved opptak justert for oppkjøpskostnader, det vil si pålydende justert for eventuell over-/underkurs ved utstedelse. Ved etterfølgende måling er obligasjonene vurdert til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår linjen «Rentekostnader og lignende kostnader» i resultatregnskapet. For obligasjoner med fast rente benyttes reglene om virkelig verdisikring i den grad de er sikret mot endring i rentenivået.

2.8.3 Gjeld til og innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder bokføres til virkelig verdi i balansen når innskuddet blir registrert som overført til kundens konto. I etterfølgende perioder regnskapsføres gjeld til og innskudd fra kunder med flytende rente til amortisert kost etter den effektive rentemetode.

2.9 EGENKAPITAL

Egenkapitalen i konsernet består av innskutt egenkapital og opptjent egenkapital.

2.9.1 Innskutt egenkapital

Innskutt egenkapital består av aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital.

2.9.2 Opptjent egenkapital

Opptjente egenkapital består av annen egenkapital. Alminnelige selskapsrettslige regler gjelder for eventuell fordeling eller bruk av opptjent egenkapital.

2.10 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift og eventuelle rabatter. Konserninternt salg elimineres i konsernregnskapet.

2.10.1 Inntekter fra tjenester

Honorar for utlånsforvaltning inntektsføres i henhold til utført forvaltning for perioden frem til balansedagen. Øvrige tjenester inntektsføres lineært over kontraktperioden.

2.10.2 Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost og inntektsføres ved bruk av effektiv rentemethode. Etableringsgebyr ved utlån inngår i amortiseringen, og inntektsføres over lånets løpetid.

For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi, klassifiseres renteinntekten som «Renteinntekter og lignende inntekter», mens øvrige verdiendringer klassifiseres som «Netto gevinst eller tap på finansielle instrumenter».

2.11 SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra skatt som gjelder poster som er ført i «utvidet resultat». Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. Utsatt skattefordel balanseføres når det

kan sannsynliggjøres at konsernet i fremtiden vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Konsernet er omfattet av finansskatt. Dette medfører at foretaket må betale 5 prosent finansskatt på arbeidsgiveravgiftspliktige ytelser, samt at selskapskattesatsen utgjør 25 prosent. Denne satsen opprettholdes i 2018 selv om den generelle skattesatsen senkes med ett prosentpoeng i 2018 fra 24 prosent til 23 prosent.

2.12 PENSJONFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Konsernets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenstepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Pensjonsansvar utover disse ordningene dekkes over driften.

Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19. Foretaket har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden.

Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner.

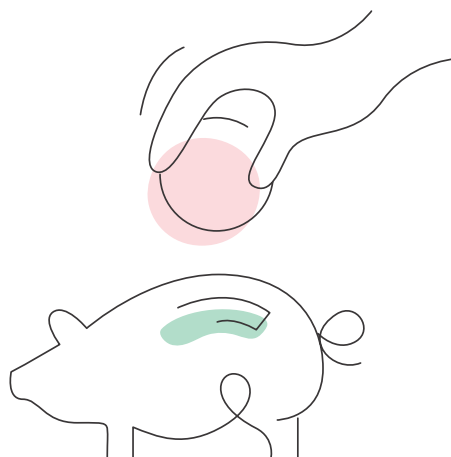
Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuar-

messige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 19. Av denne standarden fremkommer det valgdagang for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som foretaket gjør må følges konsekvent for senere perioder. Foretaket har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen «Lønn og administrasjonskostnader», mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen «Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter».

Estimatavviket er klassifisert under «Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet» under regnskapslinjen «Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler».

Fellesordningen er en flerforetaksordning, dvs. at den forsikringstekniske risiko er fordelt mellom alle kommuner og bedrifter som deltar i ordningen. De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som ligger til grunn for beregning av netto pensjonsforpliktelse baserer seg derfor på forutsetninger som er representative for hele fellesskapet.

2.13 SAMMENDRAG AV VIKTIGE REGNSKAPSPRINSIPPER FOR FINANSIELLE INSTRUMENTER (FRA 1. JANUAR 2018)

2.13.1 Endringer i regnskapsprinsipper

KLP Banken konsern har anvendt IFRS 9 og IFRS 7R, som gjelder for årsperioder som begynner 1. januar 2018 for første gang.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene i IFRS 9 har KLP Banken konsern valgt å ikke omregne sammenligningstall. Derfor er sammenligningstall for 2017, rapportert i henhold til IAS 39, ikke sammenlignbar med informasjonen presentert for 2018. Forskjeller som oppstår ved overgangen til IFRS 9, er ført direkte mot annen egenkapital pr. 1. januar 2018.

2.13.1.1 Endringer i klassifisering og måling

Klassifikasjon og måling av finansielle eiendeler etter IFRS 9, bortsett fra egenkapitalinstrumenter og derivater, vurderes ut fra en kombinasjon av enhetens forretningsmodell for styring av eiendelene og instrumentets kontraktsmessige kontantstrømskarakteristikker.

Målekategoriene for finansielle eiendeler etter IAS 39 (virkelig verdi over resul-

tat, tilgjengelig for salg, holdt til forfall og utlån og fordringer) er erstattet av:

- Gjeldsinstrumenter til amortisert kost
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, med gevinster eller tap resirkulert over resultatet ved fraregning.
- Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, uten resirkulering av gevinster eller tap ved fraregning
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Regnskapsføring av finansielle forpliktelser er stort sett uendret, med unntak av at forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi skal endringer i virkelig verdi som skyldes egen kreditrisiko føres over andre inntekter og kostnader uten resirkulering.

2.13.1.2 Endringer i nedskrivningsmodell

Dagens regler (IAS 39) innebærer at en avsetter til tap basert på en «incurred loss» modell, det vil si tapsavsetninger er betinget av at det foreligger objektive bevis på at ett verdifall har inntruffet på balansedagen mens en under IFRS 9 skal avsette for forventet tap. De nye prinsippene gjelder for finansielle eien-

deler som er gjeldsinstrumenter, og som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter og leasefordringer omfattet. Måling av nedskrivning for forventet tap avhenger av om kreditrisiko har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og når kreditrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning, er nedskrivningene basert på 12 måneders forventet tap (trinn 1). Dersom kreditrisiko har økt vesentlig siden førstegangsinnregning, men ikke objektivt bevis for verdifall, er nedskrivningene basert på forventet tap over levetid (trinn 2). De individuelle tapsavsetningene i IAS 39 vil ikke endres ved overgangen til IFRS 9 (trinn 3).

Opplysninger om effektene av overgangen til IFRS 9 er beskrevet i note 2.13.1.3 til 2.13.1.7 under. I note 2.13.2 Sammendrag av vesentlige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter, fremkommer regnskapsprinsippene for finansielle instrumenter som vil bli anvendt fra 1. januar 2018 (samt tidligere IAS 39 regnskapsprinsipper for finansielle instrumenter anvendt i sammenlignende periode).

2.13.1.3 Klassifisering og måling av finansielle instrumenter

Tabellen under viser målekategori og bokført verdi av finansielle instrumenter i henhold til IAS 39 og IFRS 9 ved overgangen.

KONSERN FINANSIELLE INSTRUMENTER	Klassifisering etter IAS 39	Balanseført beløp etter IAS 39 (MNOK)	Klassifisering etter IFRS 9	Balanseført beløp etter IFRS 9 (MNOK)
Fordringer på sentralbanker	Utlån og fordringer	45	Amortisert kost	45
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Utlån og fordringer	1 286	Amortisert kost	1 286
Utlån til og fordringer på kunder	Utlån og fordringer	26 237	Amortisert kost	26 234
	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	4 525	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	4 525
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	2 759	Virkelig verdi over resultatet	2 759
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	91	Virkelig verdi over resultatet	91
Aksjer og andeler	Tilgjengelig for salg	0	Virkelig verdi over resultatet	0
Innskudd fra kunder	(Amortisert kost)	-9 669	Amortisert kost	-9 669
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	(Amortisert kost)	-20 799	Amortisert kost	-20 799
	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	-2 125	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	-2 125
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	-188	Virkelig verdi over resultatet	-188

Som det fremgår av tabellen, er det ingen vesentlige endringer i klassifisering og måling av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser.

2.13.1.4 Avstemming av bokførte verdier av finansielle eiendeler mellom IAS 39 og IFRS 9

KLP Banken konsern har gjennomført en vurdering av forretningsmodell for styring av finansielle eiendeler og en analyse av deres kontantstrømskarakteristikker.

Vennligst se note 2.13.2 for mer detaljert informasjon om de nye klassifikasjonskravene til IFRS 9.

Følgende tabell avstemmer de balanseførte beløpene av finansielle eiendeler fra tidligere målekategori i henhold til IAS 39 til de nye målekategoriene ved overgang til IFRS 9 pr 1. januar 2018.

NOTE	KONSERN FINANSIELLE EIENDELER	Tall i MNOK	Balanseført beløp etter IAS 39 31. desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Balanseført beløp etter IFRS 9 1. januar 2018
AMORTISERT KOST						
	Fordringer på sentralbanker		45	0	0	45
	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		1 286	0	0	1 286
	Utlån til og fordringer på kunder		26 237	0	-3	26 234
	Sum effekt amortisert kost		27 524	0	-3	27 521
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
	Utlån til og fordringer på kunder		4 525	0	0	4 525
A	Rentebærende verdipapirer		2 759	0	0	2 759
	Finansielle derivater		91	0	0	91
B	Aksjer og andeler		0	0	0	0
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		7 376	0	0	7 376
	Sum finansielle eiendeler		34 900	0	-3	34 897
FINANSIELLE FORPLIKTELSE						
AMORTISERT KOST						
	Innskudd fra kunder		9 669	0	0	9 669
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		20 799	0	0	20 799
	Sum effekt amortisert kost		30 468	0	0	30 468
VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET						
	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		2 125	0	0	2 125
	Finansielle derivater		188	0	0	188
	Sum effekt virkelig verdi over resultatet		2 314	0	0	2 314
	Sum finansielle forpliktelser		32 781	0	0	32 781

NOTE A

Rentebærende verdipapirer utgjør deler av bankens likviditetsreserve. Porteføljen styres og måles på virkelig verdi basis og skal etter IFRS 9 klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

NOTE B

Tilgjengelig for salg-kategorien som ble benyttet under IAS 39 blir ikke videreført i IFRS 9. Egenkapitalinstrumentene blir ved overgang til ny standard klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

2.13.1.5 Avstemming av tapsavsetninger mellom IAS 39 og IFRS 9

Følgende tabell viser en avstemming mellom tapsavsetningene målt i henhold til IAS 39 «incurred loss» modell mot IFRS 9 sin forventet tapsmodell 1. januar 2018.

ENDRING TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Tapsavsetning etter IAS 39 31. desember 2017	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost under IFRS 9		3	0	1	4
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		0	0	2	2
Sum endring tapsavsetninger		3	0	3	6

2.13.1.6 Fordeling av tapsavsetninger pr. trinn (1. januar 2018)

Tabellen under viser tapsavsetningene fordelt på de ulike trinnene ved overgangen til IFRS 9.

SPESIFIKASJON TAPSAVSETNINGER	Tall i MNOK	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Tapsavsetning etter IFRS 9 1. januar 2018
Utlån og fordringer under IAS 39 til amortisert kost under IFRS 9		1	0	3	4
Ubenyttet kreditt, finansielle garantikontrakter og lånetilsagn		2	0	0	2
Sum tapsavsetninger		3	0	3	6

2.13.1.7 Effekt av overgangen til IFRS 9 på egenkapital

Virkningen av overgangen til IFRS 9 på egenkapitalen er MNOK -2.

2.13.2 Sammendrag av viktige regnskapsprinsipper knyttet til finansielle instrumenter

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene knyttet til finansielle instrumenter som vil bli benyttet fra 1. januar 2018.

2.13.2.1 Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt KLP Banken konsern blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på avtaletidspunktet. Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og KLP Banken konsern i hovedsak har overført risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

2.13.2.2 Klassifisering og etterfølgende måling

Finansielle eiendeler – prinsipp gjeldene fra 1. januar 2018

Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende målekategorier:

- Amortisert kost
- Virkelig verdi over resultatet

En finansiell eiendel måles til amortisert kost hvis følgende kriterier er oppfylt og den finansielle eiendelen ikke er utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»):

- Den finansielle eiendelen innehas i en forretningsmodell hvis formål er å holde finansielle eiendeler for å motta kontraktsregulerte kontantstrømmer («forretningsmodell kriteriet»), og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen fører på bestemte tidspunkter til kontantstrømmer som

utelukkende er betaling av avdrag og renter på utestående hovedstol («kontantstrømkriteriet»).

Forretningsmodellkriteriet

KLP Banken konsern vurderer målet med en forretningsmodell der en eiendel holdes på porteføljenivå, fordi dette best reflekterer måten virksomheten styres på, og informasjon er gitt til ledelsen. Informasjonen som vurderes inkluderer:

- Uttalte retningslinjer og mål for porteføljen og driften av disse retningslinjene i praksis. Spesielt om ledelsens strategi og målsetning er å holde eiendelen for å inndrive kontraktsmessige kontantstrømmer, opprettholde en bestemt renteprofil, matching av durasjon mellom finansielle eiendeler og tilsvarende finansielle forpliktelser som benyttes for å finansiere disse eiendelene eller realisere kontantstrømmer gjennom salg av eiendelene;

- Hvordan porteføljens avkastning vurderes og rapporteres til ledelsen;
- Risikoene som påvirker forretningsmodellens ytelse (og de finansielle eiendelene som holdes innenfor denne forretningsmodellen) og hvordan disse risikoene styres;
- Hvordan lederne kompenseres - f.eks. om kompensasjon er basert på virkelig verdi av de forvaltede eiendelene eller de kontraktsmessige kontantstrømmene samlet og
- Frekvens, volum og tidspunkt for salg i tidligere perioder, årsakene til slik salg og forventninger til fremtidig salgsaktivitet. Informasjonen om salgsaktivitet vurderes imidlertid ikke isolert, men som en del av en samlet vurdering av hvordan foretakets uttalte mål for styring av de finansielle eiendelene oppnås og hvordan kontantstrømmer realiseres.

Vurdering av forretningsmodell er basert på rimelige forventede scenarier uten hensyn til «worst case» eller «stress case» scenarier. Dersom kontantstrømmer etter førstegangsinnregning realiseres på en måte som er forskjellig fra foretakets opprinnelige forventninger, endres ikke klassifiseringen av de resterende finansielle eiendelene i den aktuelle forretningsmodellen, men en inkorporerer slik informasjon ved vurdering av nye utedte eller nyan-skaffede finansielle eiendeler fremover.

Kontantstrømkriteriet

I denne vurderingen defineres hovedstol som virkelig verdi av den finansielle eiendelen ved første gangs innregning. «Rente» er definert som vederlag for tidsverdien av penger og for kreditt-risiko knyttet til utestående hovedstol i en bestemt tidsperiode og for andre grunnleggende utlånsrisikoer og kostnader (f.eks. Likviditetsrisiko og administrasjonskostnader), samt fortjenestemargin.

Ved vurderingen av om kontraktsmessige pengestrømmer utelukkende er utbetaling av avdrag og renter på utestående hovedstol, vurderer KLP Banken konsern kontraktsbetingelsene i instrumentet. Dette inkluderer å vurdere om den finansielle eiendelen inneholder en

kontraktsklausul som kan endre tidspunktet eller størrelsen av kontraktsmessige kontantstrømmer slik at den ikke vil oppfylle denne betingelsen.

Ved vurderingen vurderer foretaket:

- betingede hendelser som ville endre beløp og tidspunkt for kontantstrømmer;
- innflytelse funksjoner;
- forskuddsbetaling og utvidelsesvilkår
- vilkår som begrenser foretakets krav på kontantstrømmer fra spesifiserte eiendeler (f.eks. «nonrecourse asset arrangements»)
- vilkår som endrer vurdering av tidsverdien av penger - f.eks. periodisk tilbakestilling av renter.

Alle andre finansielle eiendeler måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dvs.

- eiendeler med kontraktsmessige kontantstrømmer som ikke oppfyller kontantstrømkriteriet; eller / og
- eiendeler som holdes i en annen forretningsmodell enn holdt for å inndrive kontraktsmessige kontantstrømmer; eller
- eiendeler utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»).

KLP Banken konsern kan utpeke et gjeldsinstrument som oppfyller kriteriene for å måles til amortisert kost til virkelig verdi over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer inkonsistens i måling («accounting mismatch»). Denne opsjonen er også gjeldene under IAS 39.

Finansielle eiendeler – prinsipp gjeldende før 1. januar 2018

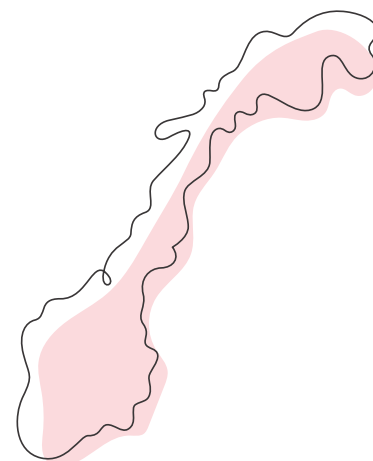
Finansielle eiendeler blir ved første gangs innregning klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.
- Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet:

Innenfor denne kategorien kan tilordningen være pliktig eller bestemt

(utpekt) regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

I den første kategorien inngår KLP Bankens konserns finansielle derivater med mindre de er en del av en sikring. Den andre kategorien omfatter finansielle eiendeler som er utpekt til virkelig verdi over resultatet («virkelig verdi opsjonen»).

Utlån og fordringer regnskapsført til amortisert kost:

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater og som har faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked. Kategorien omfatter utlån og fordringer samt obligasjoner som ikke er definert

som eiendeler vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle forpliktelser

Etter både IAS 39 og IFRS 9 blir finansielle forpliktelser klassifisert som senere målt til amortisert kost, bortsett fra:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet: Denne klassifiseringen gjelder derivater og finansielle forpliktelser utpekt som sådan ved første innregning. Foretaket har utpekt visse forpliktelser som virkelig verdi over resultatet, fordi det reduserer eller eliminerer inkonsistens i måling («accounting mismatch»)
- Finansielle garantier og lånetilsagn

Andre finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost: Kategorien omfatter innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner uten rentebinding og andre finansielle forpliktelser, som ikke er bestemt som forpliktelser vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Presentasjon, klassifisering og måling i balanse og resultatregnskap

Tabellen under viser og sammenligner presentasjon, klassifisering og etterfølgende måling pr balansepost etter IAS 39 (før 1 januar 2018) og etter IFRS 9 (etter 1 januar 2018).

KONSERN FINANSIELLE INSTRUMENTER	Klassifisering etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9
Fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
Utlån til og fordringer på kunder	Amortisert kost (Utlån og fordringer)	Amortisert kost
	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	Virkelig verdi over resultatet
Rentebærende verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	Virkelig verdi over resultatet
Finansielle derivater (eiendeler)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet
Aksjer og andeler	Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi over resultatet
Innskudd fra kunder	Amortisert kost	Amortisert kost
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	Amortisert kost
	Virkelig verdi over resultatet (sikring)	Virkelig verdi over resultatet
Finansielle derivater (forpliktelse)	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet

NOTE 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Foretaket/konsernet utarbeider estimater og antakelser om fremtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige fremtidige hendelser vurdert ut ifra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i fremtidige perioder.

3.1 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Foretaket/konsernet har plassert overskuddslikviditet i rentebærende verdipapirer. Disse blir første gang registrert

i balansen til virkelig verdi. Verdipapirene i porteføljen er i kategorien «Finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet» da de forvaltes og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi. Prinsippene for beregning av virkelig verdi for de ulike instrumentene er beskrevet i note 6.

3.2 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen. Foretakets/konsernets utlånsportefølje vurderes enkeltvis for utlån hvor det er observert mislighold. Dersom det foreligger objektiv hendelse på balansedagen som har innvirkning på fremtidig kontantstrøm, nedskrives utlånet. I tillegg foretas det gruppevis vurdering hvert kvartal av utlån med ensartet risikoprofil.

Utlånsporteføljen har historisk vist ubetydelige tap, og har generelt meget god sikkerhet i offentlig garanti eller pant. Foretaket/konsernet har ubetydelige tapsavsetninger, slik at eventuelle fremtidige tap vil gi direkte resultatteffekt.

3.3 AKTIVERT PROGRAMVARE

Ved mistanke om verdifall, foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for aktivert programvare er til stede. I den forbindelse estimeres gjenvinnbart beløp. Det foreligger usikkerhet knyttet til estimat av kontantstrømmer og diskonteringsfaktor i forbindelse med beregning av gjenvinnbart beløp.

NOTE 4 Informasjon om virksomhetssegmenter

TUSEN KRONER	Offentlig		Person		Øvrig/eliminering		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Netto renteinntekter	82 135	68 035	159 484	126 279	0	0	241 619	194 314
Andre driftsinntekter	31 994	41 070	32 830	36 478	0	0	64 825	77 548
Driftskostnader	-53 435	-49 806	-146 781	-129 692	-1	0	-200 217	-179 498
Tap på utlån, garantier m.v.	0	0	-3 152	-1 119	0	0	-3 152	-1 119
Driftsresultat før skatt	60 695	59 299	42 381	31 946	-1	0	103 074	91 244
Eiendeler 31.12.	18 338 692	19 516 233	18 473 145	17 852 179	-1 830 842	-2 986 000	34 980 995	34 382 412
Gjeld 31.12.	17 617 753	18 744 369	16 071 023	15 818 167	-785 372	-2 030 530	32 903 404	32 532 006

NOTE 5 Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
2 684	2 843	Netto gevinst/(tap) på rentebærende verdipapirer	7 250	18 425
0	0	Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og realisert amortisering knyttet til utlån	0	1 867
0	0	Netto gevinst/(tap) finansielle derivater og tilbakekjøp av egen gjeld	-9 265	-10 211
-54	-392	Netto bokført sikringsineffektivitet, utlån og innlån (urealisert)	-392	-54
1 091	-975	Andre finansinntekter og kostnader	-975	1 091
3 721	1 476	Sum	-3 382	11 119

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2017			31.12.2017	
Balanseført verdi	Virkelig verdi		Balanseført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI HOLDT FOR OMSETNING				
1 317 592	1 317 592	Rentebærende verdipapirer	2 759 018	2 759 018
1 317 592	1 317 592	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi holdt for omsetning	2 759 018	2 759 018
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
169 467	164 070	Utlån til personkunder	169 467	164 070
0	0	Utlån til norske kommuner	4 355 849	4 396 440
3 547	3 547	Finansielle derivater	91 394	91 394
173 014	167 617	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	4 616 710	4 651 904
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG				
461	461	Aksjer og andeler	461	461
461	461	Sum finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	461	461
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST				
718 261	718 261	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og sentralbanker	1 331 236	1 331 236
775 515	775 515	Utlån til konsernselskaper	0	0
9 214 661	9 214 661	Utlån til personkunder	14 271 864	14 271 864
0	0	Utlån til norske kommuner	11 965 602	11 961 754
10 708 437	10 708 437	Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	27 568 702	27 564 854
12 199 504	12 194 107	Sum finansielle eiendeler	34 944 891	34 976 237
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
204 442	205 377	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 125 483	2 150 405
11 860	11 860	Finansielle derivater	188 103	188 103
216 302	217 237	Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	2 313 586	2 338 508
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL AMORTISERT KOST				
1 272 655	1 284 440	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20 798 792	20 927 348
9 669 046	9 669 046	Innskudd fra kunder	9 669 046	9 669 046
10 941 701	10 953 486	Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	30 467 838	30 596 394
11 158 003	11 170 723	Sum finansielle forpliktelser	32 781 424	32 934 902

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016			31.12.2016	
Balansført verdi	Virkelig verdi		Balansført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI HOLDT FOR OMSETNING				
949 814	949 814	Rentebærende verdipapirer	2 717 513	2 717 513
949 814	949 814	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi holdt for omsetning	2 717 513	2 717 513
FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
225 799	219 474	Utlån til personkunder	225 799	219 474
0	0	Utlån til norske kommuner	5 164 845	5 186 458
15 252	15 252	Finansielle derivater	123 179	123 179
241 051	234 726	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	5 513 823	5 529 111
FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG				
394	394	Aksjer og andeler	394	394
394	394	Sum finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	394	394
FINANSIELLE EIENDELER TIL AMORTISERT KOST				
1 018 098	1 018 098	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 548 082	1 548 082
2 019 750	2 019 750	Utlån til konsernselskaper	0	0
7 768 622	7 768 622	Utlån til personkunder	12 490 815	12 490 815
0	0	Utlån til norske kommuner	12 081 008	12 071 700
10 806 470	10 806 470	Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	26 119 905	26 110 597
11 997 728	11 991 403	Sum finansielle eiendeler	34 351 634	34 357 614
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI SIKRING				
508 899	520 143	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 254 557	2 268 492
13 013	13 013	Finansielle derivater	253 615	253 615
521 912	533 156	Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi sikring	2 508 172	2 522 107
FINANSIELLE FORPLIKTELSER TIL AMORTISERT KOST				
1 854 477	1 849 141	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21 196 817	21 577 190
8 687 859	8 687 859	Innskudd fra kunder	8 687 859	8 687 859
10 542 336	10 537 000	Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	29 884 677	30 265 049
11 064 247	11 070 155	Sum finansielle forpliktelser	32 392 849	32 787 156

NOTE 6 Kategorier av finansielle instrumenter - forts.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

DE ULIKE FINANSIELLE INSTRUMENTER PRISES DERMED PÅ FØLGENDE MÅTE:**Rentebærende verdipapirer - stat**

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Bloomberg som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Bloomberg). Kursene sammenlignes med kursene fra Reuters for å avdekke eventuelle feil.

Rentebærende verdipapirer – annet enn stat

Andre norske rentepapirer prises hovedsakelig ved bruk av kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing prises teoretisk. Teoretisk pris baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkuponkurve. Nullkuponkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskaps-spesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital. For selskaper hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt.

Finansielle derivater

Renteswapper verdsettes basert på gjeldende swapkurve på verdsettelsestidspunktet. Derivatavtaler skal bare benyttes for å sikre beløpsmessig balanse og legge til rette for at betalingsforpliktelser overholdes. Derivatavtaler kan bare inngås med motparter med høy kredittkvalitet.

Virkelig verdi av utlån til norske kommuner, utlån til personkunder og innskudd

Virkelig verdi av utlån og innskudd uten rentebinding anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen.

Virkelig verdi av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Alle fordringer på kredittinstitusjoner (bankinnskudd) er til flytende rente. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Virkelig verdi av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

Virkelig verdi av gjeld til kredittinstitusjoner

Disse transaksjonene verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspreadjusteringer innhentet i markedet.

NOTE 7 Finansielle derivater

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2016		31.12.2017			31.12.2017		31.12.2016	
Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi		Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi
500 000	15 252	200 000	3 547	Derivater knyttet til innlån	1 450 000	75 195	1 565 000	99 922
0	0	0	0	Derivater knyttet til utlån	827 109	16 199	1 292 583	23 257
500 000	15 252	200 000	3 547	Sum eiendeler	2 277 109	91 394	2 857 583	123 179
0	0	0	0	Derivater knyttet til innlån	600 000	-3 899	600 000	-7 930
178 500	-13 013	161 100	-10 791	Derivater knyttet til utlån	3 721 530	-180 183	4 080 102	-240 277
0	0	125 000	-1 069	Derivater til andre plasseringer	225 000	-4 021	100 000	-5 408
178 500	-13 013	286 100	-11 860	Sum gjeld	4 546 530	-188 103	4 780 102	-253 615

Renteavtaler benyttes for å korrigere for skjevheter mellom selskapets utlån og innlån med hensyn til renterisikoeksponering. Alle de inngåtte avtalene er sikringsforretninger. Rentedifferansene i avtalene er således periodisert på samme måte som postene sikringsforretningene skal dekke.

Renteswapper er avtaler om bytte av rentebetingelser i en fremtidig periode. De omfatter ikke bytte av hovedstol.

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER OG AKSJER				
149 818	214 800	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	236 784	200 701
799 996	1 102 793	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	2 522 235	2 516 812
394	461	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	461	394
950 208	1 318 054	Sum rentebærende verdipapirer	2 759 480	2 717 907
FINANSIELLE DERIVATER - VIRKELIG VERDI SIKRING				
0	0	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0
15 252	3 547	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	91 394	123 179
0	0	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0
15 252	3 547	Sum finansielle derivater	91 394	123 179
965 460	1 321 601	Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	2 850 874	2 841 086

NOTE 8 Virkelig verdi hierarki - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
FINANSIELLE DERIVATER (GJELD)- VIRKELIG VERDI SIKRING				
0	0	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0
13 013	11 860	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	188 103	253 615
0	0	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0
13 013	11 860	Sum finansielle derivater (gjeld)	188 103	253 615
13 013	11 860	Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	188 103	253 615

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016 Bokført verdi	31.12.2017 Bokført verdi		31.12.2017 Bokført verdi	31.12.2016 Bokført verdi
ENDRINGER I NIVÅ 3 UNOTERTE AKSJER				
265	394	Inngående balanse 01.01.	394	265
0	0	Solgt	0	0
7	0	Kjøpt	0	7
121	67	Urealiserte endringer	67	121
394	461	Utgående balanse	461	394
0	0	Realisert gevinst / tap	0	0

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettings-tjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

NIVÅ 1:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

NIVÅ 2:

Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

NIVÅ 3:

Instrumenter på nivå 3 innehar ikke-observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

I note 6 opplyses det om virkelig verdi av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser som er regnskapsført til amortisert kost. Finansielle eiendeler målt til amortisert kost omfatter utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, norske kommuner og personkunder. Den oppgitte virkelig verdi for disse eiendelene er fastsatt etter metoder som faller inn under nivå 2. Finansielle forpliktelser regnskapsført til amortisert kost består av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og innskudd fra kunder. Den oppgitte virkelig verdi for disse forpliktelsene er fastsatt etter metoder som faller inn under nivå 2.

NOTE 9 Resultatført ineffektivitet i sikringsbokføring

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2017				31.12.2017		
Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet		Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet
SIKRINGSOBJEKT						
159 495	9 741	95,42 %	Utlån til personkunder fast rente i NOK	159 495	9 741	95,42 %
SIKRINGSINSTRUMENT						
161 100	-10 208	104,80 %	Renteswap utlån fast rente i NOK	161 100	-10 208	104,80 %

Den resultatførte ineffektive delen av konsernets verdisikring beløper seg til 392 tusen i 2017.

Dette beløpet er kostnadsført i KLP Banken AS under «Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter»

KLP Banken AS			TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern		
31.12.2016				31.12.2016		
Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet		Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet
SIKRINGSOBJEKT						
213 480	11 999	99,37 %	Utlån til privatkunder fast rente i NOK	213 480	11 999	99,37 %
SIKRINGSINSTRUMENT						
178 500	-12 075	100,63 %	Renteswap utlån fast rente i NOK	178 500	-12 075	100,63 %

Den resultatførte ineffektive delen av konsernets verdisikring beløper seg til 54 tusen i 2016.

Dette beløpet er kostnadsført i KLP Banken AS under «Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter»

NOTE 10 Netto renteinntekter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
7 820	5 798	Renter på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	11 519	13 661
252 543	256 729	Renter på utlån til kunder	732 331	695 605
9 701	14 807	Renter på verdipapirer	37 841	56 349
270 064	277 334	Sum renteinntekter	781 691	765 615
-63 425	-36 199	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	-411 113	-451 241
-118 045	-128 106	Renter på gjeld til kunder	-128 106	-118 044
349	-995	Amortisering av over/ underkurs på obligasjoner med fortrinnsrett	-1 852	-2 544
528	999	Andre rentekostnader	999	528
-180 593	-164 301	Sum rentekostnader	-540 072	-571 301
89 471	113 033	Netto renteinntekter	241 619	194 314

NOTE 11 Netto provisjonsinntekter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
64	62	Interbankprovisjon	62	64
742	1 166	Kortprovisjon	1 166	742
668	697	Betalingsformidling	697	668
9 492	11 527	Andre provisjonsinntekter	11 527	9 492
10 966	13 452	Sum provisjonsinntekter	13 452	10 966
-289	-285	Interbankprovisjon	-285	-289
-948	-874	Betalingsformidling	-874	-948
-328	-1 114	Andre provisjonskostnader	-1 114	-328
-1 564	-2 273	Sum provisjonskostnader	-2 273	-1 564
9 402	11 179	Netto provisjon	11 179	9 402

NOTE 12 Finansiell risikostyring**ORGANISERING AV RISIKOSTYRINGEN**

Bankens styre har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av retningslinjer, rammer, rutiner og instruksjoner. Styret har vedtatt retningslinjer som omfatter de mest sentrale enkeltrisikoen, samt en overordnet retningslinje for risikostyring som omfatter prinsipper, organisering, rammer m.v. for bankens samlede risiko. Retningslinjene er av overordnet karakter

og utfylles av rutiner og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå. Retningslinjene angir hvilke avdelinger som er ansvarlig for håndtering av de ulike risikoene og omhandler også etablering av en egen risikokontrollfunksjon. Formålet med risikokontrollfunksjonen er blant annet å kontrollere at retningslinjene for risikostyring blir fulgt. Denne funksjonen utføres av leder for avdeling for risikoanalyse og -kontroll, som har ansvar for å utarbeide periodiske risikoreporter til ledelsen

og styret, samt rapportere ved eventuelle brudd på retningslinjer. Avdelingen, som har en uavhengig rolle i forhold til øvrige avdelinger, har også andre oppgaver knyttet til bankens risikostyring. Ansvar for den operative styringen av bankens likviditetsrisiko, valutarisiko og renterisiko tilligger finansavdelingen. KLP Banken AS har nedsatt et risikovalg, som er et undervalg av styret. Risikoutvalget behandler saker særlig knyttet til risiko og har en rådgivende funksjon overfor styret.

NOTE 13 Kredittisiko

Med kredittisiko forstås her risikoen for tap knyttet til at lånekunder, derivatmotparter, utstedere av verdipapirer og andre motparter ikke kan eller vil gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsernet yter lån til personkunder, norske kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper og lån til selskaper hvor lånet er garantert av norsk kommune, fylkeskommune, stat eller bank.

13.1 KONTROLL OG BEGRENSNING AV KREDITTRISIKO

Styret har vedtatt en retningslinje for kredittisiko som inneholder overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til kredittisiko. Retningslinjen slår fast at banken skal ha en lav kredittisikoprofil og inneholder begrensninger på typer av utlån og prinsipper for organisering og drift av bankens utlånsvirksomhet. Banken har anledning til å ta noe høyere risiko innenfor enkelte produkter, men øvrige låneprodukter til personkunder kan ikke utgjøre mer enn 10 prosent av bankens samlede

utlån i personmarkedet. Retningslinjen inkluderer en overordnet fullmaktsstruktur for utlån og øvrig motpartseksposering.

Fullmaktene innenfor offentlig sektor er knyttet til styrevedtatte rammer for en stor del av selskapets enkeltlåntakere og disse rammene avledes av en risikoklassifisering hvor de enkelte låntakere tilordnes en risikoklasse basert på et sett av faste kriterier. Det er videre fastsatt krav til styreberedning av utnyttelse av rammene.

NOTE 13 Kreditrisiko - forts.

Kreditrisiko knyttet til verdipapirutstedere, derivatmotparter og andre motparter innenfor finansområdet er også begrenset av styrevedtatte rammer på enkeltmotparter. Disse rammene er basert på motpartens soliditet og andre vurderinger av motpartenes kredittverdighet.

Ved behandling av alle nye lånesøknader innenfor offentlig sektor kontrolleres det om kundens kredittramme er

større enn summen av omsøkt lånebeløp og løpende lån. I retningslinjen for kreditrisiko omtalt ovenfor er det fastsatt krav til rapportering til styret om utnyttelse av rammene. Eventuelle overskridelser av rammene skal uansett rapporteres til selskapets styre. Alle lån innenfor offentlig marked i KLP Banken AS er gitt til kommuner eller fylkeskommuner, eller med kommunal/fylkeskommunal garanti. Innenfor personmarkedet ytes lån med pant i bolig- og

fritidseiendom, i hovedsak innenfor 75 prosent av panteobjektets markedsverdi. I lånesaksbehandlingen vurderes låntagers betjeningsevne og panteobjektets verdi, og lån ytes kun innefor fastsatte rammer og fullmakter. I tillegg yter KLP Banken AS usikret kreditt til privatpersoner gjennom kredittkort etter kredittvurdering av kundens betjeningsevne og gjeldsgrad.

13.2 LÅN ETTER TYPE SIKKERHET/EKSPONERING (HOVEDSTOL)

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Utlån til personmarkedet med pant i bolig	9 307 506	7 977 248	14 357 505	12 694 541
Utlån til personmarkedet, usikret kreditt (kredittkort)	57 921	0	57 921	0
Utlån til kommuner og fylkeskommuner	0	0	13 939 097	14 637 875
Utlån med kommunal/fylkeskommunal garanti	0	0	2 192 402	2 368 255
Sum	9 365 427	7 977 248	30 546 925	29 700 672
Beløp som forfaller mer enn 12 måneder etter balansedato	9 141 353	7 762 139	29 345 212	28 386 669

KLP Banken AS konsernet investerer også i verdipapirer utstedt av stat, kommuner og fylkeskommuner og innskudd i banker som tilfredsstiller minstekrav til rating samt obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av norske kredittforetak.

KREDITTKVALITET VERDIPAPIRER, BANKINNSKUDD OG DERIVATER**Verdipapirer med ekstern kredittvurdering (Moody's)**

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
AAA	1 309 000	945 000	2 737 000	2 698 000

Innskudd i banker fordelt på ekstern kredittvurdering (Moody's)

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Aa1-Aa3	454 272	787 726	701 150	1 029 037
A1-A3	218 849	248 831	584 945	537 505
Baa1	-	-	-	-
Sum	673 121	1 036 557	1 286 095	1 566 542

Bankkonsernet vil også kunne være eksponert mot kreditrisiko som følge av inngåtte derivatavtaler. Formålet med slike avtaler er å redusere risikoer som oppstår som følge av konsernets inn- og utlånsaktiviteter. Konsernets interne retningslinjer stiller krav til kredittverdigheten til derivatmotpartene. Samtlige derivatavtaler er inngått med motparter med minimum rating A1 (Moody's).

NOTE 13 Kredittrisiko - forts.**13.3 MAKSIMAL EKSPONERING MOT KREDITTRISIKO**

Maksimumseksponering måles som summen av hovedstol og påløpt rente. Det utveksles ikke kontant- eller verdipapir-sikkerhet eller utføres andre kredittforbedringer. Tabellen under viser maksimumseksponeringen for morbank og konsernet.

Maksimal eksponering mot kredittrisiko

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Fordringer på sentralbanker	45 140	0	45 140	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 448 637	3 037 848	1 286 096	1 548 082
Utlån til og fordringer på kunder	9 384 128	7 994 420	30 637 072	29 794 859
- herav utlån med pant i bolig	9 322 955	7 994 420	14 378 700	12 716 613
- herav kredittkort	61 173	0	61 173	0
- herav utlån til offentlig sektor	0	0	16 197 199	17 078 246
Rentebærende verdipapirer	1 317 592	949 814	2 759 018	2 717 513
Finansielle derivater	3 547	15 252	91 394	123 179
Sum	12 199 044	11 997 334	34 818 720	34 183 633

13.4 UTLÅN SOM ER FORFALT ELLER NEDSKREVET

Banken har svært lite tap, jf note 18, og anser alle fordringer som tilfredsstillende sikret. Alle boliglån til personmarkedet i KLP Banken er pantesikrede lån, i hovedsak innenfor 75 prosent av

markedsverdi, og eventuelle tap vil først oppstå når panteobjektets realisasjonsverdi blir mindre enn lånets restgjeld. I tillegg har banken utstedt kredittkort til kunder i personmarkedet. Dette er usikrede fordringer med en høyere tapsrisiko enn for pantesikrede

lån. Lån til offentlig marked er gitt til kommuner eller fylkeskommuner, eller til foretak med kommunal/fylkeskommunal garanti. KLP Banken AS har ikke hatt nedskrivninger eller tap innenfor offentlig marked.

Utlån som er forfalt eller nedskrevet

TUSEN KRONER	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Hovedstol på lån med betalinger med 7-30 dagers mislighold	151 738	150 523	220 464	224 762
Hovedstol på lån med betalinger med 31-90 dagers mislighold	45 984	30 074	45 984	79 466
Hovedstol på lån med betalinger med mer enn 90 dagers mislighold	24 395	22 230	24 395	22 230
Sum lån som er forfalt	222 117	202 827	290 843	326 458
Relevant sikkerhet eller garantier	216 123	202 827	284 849	326 458
Hovedstol på lån som er nedskrevet	6 420	3 166	6 420	3 166
- herav nedskrevet	2 556	1 545	2 556	1 545

13.5 KONSENTRASJON AV KREDITTRISIKO

En stor del av konsernets utlån ved årsskiftet var knyttet til finansiering av offentlig sektor og porteføljen har følgende høy konsentrasjon mot én enkelt sektor. Den underliggende kredittrisikoen mot denne sektoren er imidlertid så vidt

lav at det neppe lar seg gjøre å redusere denne konsentrasjonen uten å øke samlet risiko i porteføljen. Konsentrasjonen mot norsk offentlig sektor oppleves følgende ikke som en risikomessig utfordring. Konsentrasjonen mot enkeltlåntakere er begrenset av individuelle styrefastsatte rammer.

Lån til konsernets største låntager per 31. desember 2017 var på omlag 1,9 prosent av konsernets totale utlån.

NOTE 14 Markedsrisiko

Med markedsrisiko forstås her risiko for redusert virkelig verdi av bankens egenkapital som følge av svingninger i markedspriser for bankens eiendeler og gjeld. Endringer i kredittmarginer er ekskludert idet dette faller inn under begrepet kredittrisiko.

Konsernet er eksponert mot markedsrisiko som følge av konsernets inn- og utlånsvirksomhet og forvaltning av konsernets likviditet. Eksponeringen er imidlertid begrenset til renterisiko og valutarisiko. Renterisiko oppstår som følge av forskjeller i tidspunkt for renteregulering for selskapets eiendeler og gjeld. Risikoen knyttet til slike ubalanser reduseres ved hjelp av derivatkontrakter. Alle selskapets innlån er i norske kroner, og hele utlånsporteføljen består av lån i norske kroner.

NOTE 14.1 MÅLING AV MARKEDSRISIKO

Renterisiko måles som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter.

NOTE 14.2 RENTERISIKO

Retningslinje for markedsrisiko er konsernets overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til markedsrisiko. Retningslinjen slår fast at markedsrisikoen skal søkes redusert slik at den samlede markedsrisikoen er lav. Det fremgår videre at konsernet ikke aktivt skal ta posisjoner som eksponerer konsernet for markedsrisiko. Videre er det i retningslinjen fastsatt rammer for renterisiko både for den samlede renterisikoen for uendelig tidshorison og for rullerende 12-månedersperioder. Rammene er satt i forhold til ansvarlig kapital, og nivået på rammene skal sikre at den vedtatte lave markedsrisikoprofilen etterleves. Det operative ansvaret for

styring av selskapets markedsrisiko tiligger finansavdelingen. Avdeling for risikoanalyse og -kontroll rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

Renterisiko oppstår fordi rentebindings-tiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende. Gapet i tabellen under viser forskjellen mellom eiendeler og gjeld som kan rentereguleres innenfor de gitte tidsintervallene. Reprisningstidspunkt viser løpetid frem til neste avtalte rentereguleringstidspunkt. Flytende lån og innskudd, samt kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner er lagt i tidsintervallet inntil 1 måned, mens fastrentelån, verdipapirer og gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er lagt i tidsintervallet der det er avtalt renteregulering.

RENTERISIKO KLP BANKEN AS**Reprisningstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2017**

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	9 307 506	2 299 681	6 860 686	14 440	116 213	16 486
Verdipapirer	1 526 494	351 494	1 125 000	50 000	0	0
Kontanter og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	1 264 485	1 264 485	0	0	0	0
Sum	12 098 485	3 915 660	7 985 686	64 440	116 213	16 486
Gjeld til innskytere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 470 000	737 000	533 000	200 000	0	0
Sum	11 139 046	10 406 046	533 000	200 000	0	0
Gap	959 439	-6 490 386	7 452 686	-135 560	116 213	16 486
Finansielle derivater	0	37 300	123 800	-13 700	-137 800	-9 600
Nettogap	959 439	-6 453 086	7 576 486	-149 260	-21 587	6 886

NOTE 14 Markedsrisiko - forts.

RENTERISIKO KLP BANKEN AS KONSERN

Reprisingtidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2017

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	30 489 004	11 314 662	14 488 387	1 314 025	2 864 953	506 977
Verdipapirer	2 954 494	576 494	2 228 000	150 000	0	0
Kontanter og fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner	1 102 458	1 102 458	0	0	0	0
Sum	34 545 956	12 993 614	16 716 387	1 464 025	2 864 953	506 977
Gjeld til innskyttere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 816 000	7 237 000	13 529 000	200 000	1 350 000	500 000
Sum	32 485 046	16 906 046	13 529 000	200 000	1 350 000	500 000
Gap	2 060 910	-3 912 432	3 187 387	1 264 025	1 514 953	6 977
Finansielle derivater	0	211 798	2 401 937	-929 820	-1 456 578	-227 337
Nettogap	2 060 910	-3 700 634	5 589 324	334 205	58 375	-220 360

RENTERISIKO KLP BANKEN AS

Reprisingtidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2016

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	7 977 931	7 767 620	9 340	37 240	128 165	35 566
Verdipapirer	945 000	45 000	875 000	25 000	0	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	3 056 308	3 056 308	0	0	0	0
Sum	11 979 239	10 868 928	884 340	62 240	128 165	35 566
Gjeld til innskyttere	8 687 859	8 687 859	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 343 000	800 000	1 043 000	300 000	200 000	0
Sum	11 030 859	9 487 859	1 043 000	300 000	200 000	0
Gap	948 380	1 381 069	-158 660	-237 760	-71 835	35 566
Finansielle derivater	0	38 500	-175 000	100 000	56 500	-20 000
Nettogap	948 380	1 419 569	-333 660	-137 760	-15 335	15 566

NOTE 14 Markedsrisiko - forts.**RENTERISIKO KLP BANKEN AS KONSERN**

Reprisingstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2016

TUSEN KRONER	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	29 699 037	24 684 061	85 187	742 157	3 199 705	987 927
Verdipapirer	2 698 000	439 000	2 084 000	75 000	100 000	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	1 567 862	1 567 862	0	0	0	0
Sum	33 964 899	26 690 923	2 169 187	817 157	3 299 705	987 927
Gjeld til innskyltere	8 687 859	8 687 859	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	23 316 000	7 343 000	13 808 000	615 000	1 550 000	0
Sum	32 003 859	16 030 859	13 808 000	615 000	1 550 000	0
Gap	1 961 039	10 660 063	-11 638 813	202 157	1 749 705	987 927
Finansielle derivater	0	229 865	3 052 053	-339 770	-1 692 343	-1 249 806
Nettogap	1 961 039	10 889 929	-8 586 760	-137 613	57 362	-261 879

Konsernets rentefølsomhet per 31. desember 2017 (2016), målt som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter utgjorde 6,1 (6,5) millioner kroner

14.3 Valutarisiko

Konsernet hadde pr. 31.12.17 ingen eksponering i fremmed valuta.

NOTE 15 Likviditetsrisiko

Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

NOTE 15.1 STYRING AV LIKVIDITETSRISIKO

For konsernet er det etablert en retningslinje for likviditetsrisiko som inneholder

prinsipper, retningslinjer, krav og rammer som gjelder for styring av likviditetsrisikoen. Retningslinjen inneholder ulike krav og rammer for å etterleve den ønskede likviditetsrisikoprofilen, herunder mål for innskuddsdekning, rammer for refinansieringsbehov for ulike tids-horisonter og krav til likviditetsbuffer. Styret har videre vedtatt en beredskapsplan for likviditetskriser som del av retningslinjen for likviditetsrisiko. I tillegg til krav på konsernnivå er det eta-

blert egne spesifikke krav for datterselskaper, herunder krav til stadig positiv kontantstrøm, rammer for refinansieringsbehov og krav til likviditetsreserve og trekkrettighet. Det operative ansvaret for styring av selskapets likviditetsrisiko tilligger Finansavdelingen. Avdeling for risikoanalyse og -kontroll rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

NOTE 15 Likviditetsrisiko - forts.**NOTE 15.2 FORFALLSANALYSE**

Tabellene nedenfor viser forfallsanalyse av konsernets eiendeler og gjeld inkludert stipulerte renter.

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS**Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser pr. 31. desember 2017**

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	9 379 599	0	32 010	64 891	297 383	1 600 298	7 385 017
Kredittkort	60 537	60 537	0	0	0	0	0
Verdipapirer	1 353 619	0	15 172	168 101	108 092	1 062 254	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 461 446	0	674 090	1 787	8 328	777 241	0
Fordringer på sentralbanker	45 140	0	45 140	0	0	0	0
Sum	12 300 341	60 537	766 412	234 779	413 803	3 439 793	7 385 017
Gjeld til innskytere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 499 111	0	3 157	1 757	675 417	818 780	0
Finansielle derivater	13 703	0	1 268	901	1 310	10 061	163
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	11 181 860	9 669 046	4 425	2 659	676 727	828 841	163
Netto kontantstrøm	1 118 480	-9 608 509	761 987	232 120	-262 923	2 610 952	7 384 854

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS KONSERN**Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser pr. 31. desember 2017**

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	36 014 238	0	106 929	303 304	1 420 858	7 353 353	26 829 794
Kredittkort	60 537	60 537	0	0	0	0	0
Verdipapirer	2 828 752	0	18 936	193 035	255 373	2 341 261	20 147
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 286 096	0	1 286 096	0	0	0	0
Fordringer på sentralbanker	45 140	0	45 140	0	0	0	0
Sum	40 234 763	60 537	1 457 102	496 339	1 676 231	9 694 614	26 849 941
Gjeld til innskytere	9 669 046	9 669 046	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	23 814 274	0	33 990	31 636	2 006 490	21 182 159	560 000
Finansielle derivater	1 383 845	0	2 849	11 538	119 980	1 213 283	36 195
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	34 867 165	9 669 046	36 838	43 174	2 126 470	22 395 442	596 195
Netto kontantstrøm	5 367 598	-9 608 509	1 420 263	453 165	-450 239	-12 700 828	26 253 746

NOTE 15 Likviditetsrisiko - forts.

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser pr. 31. desember 2016

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	7 926 092	0	26 693	54 434	248 141	1 346 119	6 250 706
Verdipapirer	974 341	0	181	128 036	91 320	654 607	100 197
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 056 308	0	3 056 308	0	0	0	0
Sum	11 956 741	0	3 083 182	182 470	339 460	2 000 726	6 350 903
Gjeld til innskyltere	8 687 859	8 687 859	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 427 494	0	3 833	447 136	340 196	1 636 329	0
Finansielle derivater	4	0	-1 806	-2 103	12 809	-8 429	-466
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	11 115 357	8 687 859	2 027	445 033	353 005	1 627 900	-466
Netto kontantstrøm	841 384	-8 687 859	3 081 155	-262 563	-13 545	372 826	6 351 369

LIKVIDITETSRISIKO KLP BANKEN AS KONSERN

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser pr. 31. desember 2016

TUSEN KRONER	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	35 538 111	0	106 619	388 027	1 356 038	7 236 822	26 450 605
Verdipapirer	2 792 734	0	1 646	134 023	497 632	2 059 235	100 197
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 566 542	0	1 566 542	0	0	0	0
Sum	39 897 388	0	1 674 807	522 050	1 853 671	9 296 057	26 550 802
Gjeld til innskyltere	8 687 859	8 687 859	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	24 561 857	0	41 672	483 091	1 567 250	22 469 844	0
Finansielle derivater	171 269	0	1 557	9 527	46 362	100 611	13 212
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	33 420 986	8 687 859	43 228	492 618	1 613 613	22 570 455	13 212
Netto kontantstrøm	6 476 402	-8 687 859	1 631 579	29 432	240 058	-13 274 398	26 537 591

NOTE 16 Rentebærende verdipapirer

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2017				Debitorkategorier	31.12.2017			
Anskaffelses-kost	Ureal. gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi		Anskaffelses-kost	Ureal. gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi
214 298	502	0	214 800	Stats- og trygdeforvaltningen	236 283	500	0	236 783
1 000 203	984	1 169	1 002 356	Kredittforetak	2 308 494	6 718	3 179	2 318 391
0	0	0	0	Kommuneforvaltningen	98 050	4 929	429	103 408
99 845	511	80	100 436	Multilaterale utviklingsbanker (ikke banker)	99 845	511	80	100 436
1 314 346	1 997	1 249	1 317 592	Sum rentebærende verdipapirer	2 742 672	12 658	3 688	2 759 018

Effektiv rente: 1,03%

Effektiv rente: 1,01%

KLP Banken AS				TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern			
31.12.2016				Debitorkategorier	31.12.2016			
Anskaffelses-kost	Ureal. gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi		Anskaffelses-kost	Ureal. gevinst/tap	OIF-renter	Markeds-verdi
149 706	112	0	149 818	Stats- og trygdeforvaltningen	200 587	114	0	200 701
700 242	-1 117	1 203	700 327	Kredittforetak	2 304 722	2 207	4 308	2 311 237
0	0	0	0	Kommuneforvaltningen	98 050	7 427	429	105 906
99 845	-285	109	99 668	Multilaterale utviklingsbanker (ikke banker)	99 845	-285	109	99 669
949 793	-1 291	1 312	949 814	Sum rentebærende verdipapirer	2 703 204	9 463	4 846	2 717 513

Effektiv rente: 1,34%

Effektiv rente: 1,41%

Effektiv rente er beregnet som en yield-to-maturity, det vil si at det er det konstante rentenivået man kan diskontere alle de framtidige kontantstrømmene på verdipapirene på for å få verdipapirenes samlede markedsverdi.

NOTE 17 Utlån og fordringer

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER OG SENTRALBANKER				
0	45 140	Fordring på sentralbanker	45 140	0
1 018 098	673 121	Bankinnskudd	1 286 095	1 548 082
2 018 431	775 000	Hovedstol på utlån til konsernselskaper	0	0
1 319	516	Påløpte renter på utlån til konsernselskaper	0	0
3 037 848	1 493 777	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner og sentralbanker	1 331 235	1 548 082
UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER				
7 977 103	9 307 454	Hovedstol på utlån til kunder	30 488 951	29 698 209
0	60 538	Kredittkortportefølje	60 538	0
654	684	Overtrekk brukskonto	684	654
-1 545	-2 556	Individuelle nedskrivninger	-2 556	-1 545
-706	-658	Gruppevise nedskrivninger	-658	-706
6 915	8 924	Påløpte renter	80 370	84 310
0	0	Over-/underkurs	-13 045	-17 094
11 999	9 741	Virkelig verdi sikring	148 497	198 639
7 994 420	9 384 128	Utlån til og fordringer på kunder	30 762 782	29 962 467

NOTE 18 Tap på utlån i personmarkedet

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
196	120	Konstaterte tap boliglån	120	196
0	2 070	Konstaterte tap kredittkort	2 070	0
-12	-105	Tilbakeføring av tidligere nedskrivninger	-105	-12
229	1 116	Endring individuelle nedskrivninger	1 116	229
706	-48	Endring gruppevise nedskrivninger	-48	706
1 119	3 152	Sum tap på utlån	3 152	1 119

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
1 329	2 252	Saldo på tapsnedskrivning på utlån 01.01	2 252	1 329
-12	-105	Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	-105	-12
229	1 116	Periodens nedskrivning på individuelle utlån	1 116	229
706	-48	Periodens gruppevise nedskrivning på utlån	-48	706
2 252	3 214	Sum nedskrivning på utlån 31.12	3 214	2 252
22 230	21 741	Brutto misligholdte over 90 dager	21 741	22 230
0	0	Brutto øvrige tapsutsatte	0	0

Det forventes ikke tap eller nedskrivninger på misligholdte lån til offentlig sektor.

NOTE 19 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør**KLP BANKEN AS**

31.12.2017 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	3 547	0	3 547	-3 547	0	0
Sum	3 547	0	3 547	-3 547	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	11 860	0	11 860	-3 547	0	8 313
Sum	11 860	0	11 860	-3 547	0	8 313

KLP BANKEN AS KONSERN

31.12.2017 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	91 394	0	91 394	-91 394	0	0
Sum	91 394	0	91 394	-91 394	0	0
GJELD						
Finansielle derivater	188 103	0	188 103	-91 394	-11 251	85 458
Sum	188 103	0	188 103	-91 394	-11 251	85 458

NOTE 19 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør forts.

KLP BANKEN AS

31.12.2016 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	15 252	0	15 252	-12 721	-900	1 631
Sum	15 252	0	15 252	-12 721	-900	1 631
GJELD						
Finansielle derivater	13 013	0	13 013	-12 721	0	292
Sum	13 013	0	13 013	-12 721	0	292

KLP BANKEN AS KONSERN

31.12.2016 TUSEN KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto beløp
EIENDELER						
Finansielle derivater	123 179	0	123 179	-123 179	-900	0
Sum	123 179	0	123 179	-123 179	-900	0
GJELD						
Finansielle derivater	253 615	0	253 615	-123 179	0	130 436
Sum	253 615	0	253 615	-123 179	0	130 436

NOTE 20 Verdipapirgjeld - børsnoterte obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
2 400 000	1 600 000	Obligasjoner, nominell verdi	23 846 000	26 685 000
6 725	2 421	Verdijusteringer	52 942	66 384
13 650	4 677	Påløpte renter	55 332	68 990
-57 000	-130 000	Egenbeholdning, nominell verdi	-1 030 000	-3 369 000
2 363 375	1 477 098	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 924 274	23 451 374
1,95 %	1,52 %	Rente på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer, på rapporteringstidspunkt.	1,28 %	1,59 %

Renten er beregnet som et vektet gjennomsnitt på act/360-basis. Den inkluderer effekter av rentesikringer og amortiseringskostnader.

KLP BANKEN AS

TUSEN KRONER	Balanse 31.12.2016	Emittert	Forfall/innløst tilbakekjøpt	Andre endringer	Balanse 31.12.2017
ENDRING AV GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER					
Obligasjoner, nominell verdi	2 400 000	0	-800 000	0	1 600 000
Verdijusteringer	6 725	0	0	-4 304	2 421
Påløpte renter	13 650	0	0	-8 973	4 677
Egenbeholdning, nominell verdi	-57 000	0	-73 000	0	-130 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 363 375	0	-873 000	-13 277	1 477 098

KLP BANKEN AS KONSERN

TUSEN KRONER	Balanse 31.12.2016	Emittert	Forfall/innløst tilbakekjøpt	Andre endringer	Balanse 31.12.2017
ENDRING AV GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER					
Obligasjoner, nominell verdi	26 685 000	5 100 000	-7 939 000	0	23 846 000
Verdijusteringer	66 384	0	0	-13 442	52 942
Påløpte renter	68 990	0	0	-13 658	55 332
Egenbeholdning, nominell verdi	-3 369 000	0	2 339 000	0	-1 030 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	23 451 374	5 100 000	-5 600 000	-27 100	22 924 274

NOTE 21 Innskudd fra kunder

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
8 687 859	9 669 046	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	9 669 046	8 687 859
8 687 859	9 669 046	Sum innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	9 669 046	8 687 859
KUNDEINNSKUDD FORDELT PÅ KUNDEGRUPPER				
6 952 946	7 713 393	Innskudd fra kunder personmarked	7 713 393	6 952 946
1 734 913	1 955 653	Innskudd fra kunder offentlig marked	1 955 653	1 734 913
8 687 859	9 669 046	Sum innskudd fra kunder	9 669 046	8 687 859
1,40 %	1,38 %	Rente på innskudd fra kunder, på rapporteringstidspunkt	1,38 %	1,40 %

Renten er beregnet som et vektet gjennomsnitt på act/360-basis.

NOTE 22 Aksjer i konsernselskap

KLP Banken AS TUSEN KRONER	Eierandel %	Anskaffelses- kost	Bokført verdi 31.12.2017	Bokført verdi 31.12.2016
FORETAK I SAMME KONSERN:				
KLP Boligkreditt AS	100	370 470	370 470	250 470
KLP Kommunekreditt AS	100	675 000	675 000	675 000
Sum		1 045 470	1 045 470	925 470

NOTE 23 Driftsmidler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
777	864	Anskaffelseskost 01.01	864	777
87	307	Anskaffet i perioden	307	87
0	0	Avgang i perioden	0	0
864	1 171	Anskaffelseskost 31.12	1 171	864
-309	-326	Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-326	-309
-17	-103	Årets avskrivninger	-103	-17
-326	-429	Akkumulerte avskrivninger	-429	-326
538	742	Bokført verdi	742	538

NOTE 24 Immaterielle eiendeler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
33 126	39 425	Anskaffelseskost 01.01	39 425	33 126
6 299	13 518	Tilgang	13 518	6 299
0	0	Avgang	0	0
39 425	52 943	Anskaffelseskost 31.12	52 943	39 425
-15 342	-19 470	Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger tidligere år	-19 470	-15 342
-4 128	-6 320	Årets ordinære avskrivninger	-6 320	-4 128
19 955	27 153	Bokført verdi	27 153	19 955
3-7 år	Avskrivningstid		3-7 år	

NOTE 25 Kapitaldekning

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
1 640 000	1 790 000	Aksjekapital og overkursfond	1 790 000	1 640 000
114 172	230 562	Annen egenkapital	287 591	210 406
1 754 172	2 020 562	Sum egenkapital	2 077 591	1 850 406
0	-1 318	Verdjusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-2 759	0
-19 955	-27 153	Fradrag goodwill og andre immaterielle eiendeler	-27 153	-19 955
-7 742	-7 891	Utsatt skattefordel	-7 392	-6 916
1 726 475	1 984 200	Ren kjernekapital	2 040 287	1 823 535
0	0	Tilleggskapital	0	0
0	0	Tilleggskapital	0	0
1 726 475	1 984 200	Sum tellende ansvarlig kapital	2 040 287	1 823 535
763 392	775 942	Kapitalkrav	767 527	767 775
963 083	1 208 258	Overskudd av ansvarlig kapital	1 272 760	1 055 760
BEREGNINGSGRUNNLAG KREDITTRISIKO:				
4 802 573	4 668 122	Institusjoner	283 326	337 586
0	0	Lokale og regionale myndigheter	3 296 369	3 491 045
3 386 460	3 337 608	Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	5 107 629	5 038 937
0	73 419	Massemarked	73 419	0
65 763	67 215	Forfalte engasjementer	67 215	65 763
70 033	100 236	Obligasjoner med fortrinnsrett	231 839	231 124
956 650	1 153 266	Øvrige engasjementer	107 796	31 180
9 281 479	9 399 866	Beregningsgrunnlag kredittrisiko	9 167 593	9 195 634

NOTE 25 Kapitaldekning - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
742 518	751 989	Kreditrisiko	733 407	735 651
20 848	23 951	Operasjonell risiko	33 967	31 957
26	2	CVA	153	168
763 392	775 942	Samlet kapitalkrav eiendeler	767 527	767 775
18,1 %	20,5 %	Ren kjernekapitaldekning prosent	21,3 %	19,0 %
0,0 %	0,0 %	Tilleggskapital prosent	0,0 %	0,0 %
18,1 %	20,5 %	Kapitaldekning prosent	21,3 %	19,0 %
5,0 %	5,5 %	Uvektet kapitaldekning	5,7 %	5,2 %

KAPITALKRAV PR 31.12.2017	Kjernekapital	Tilleggskapital	Ansvarlig kapital
Minstekrav uten buffere	4,5 %	3,5 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	0,0 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Motsyklisk buffer	2,0 %	0,0 %	2,0 %
Pilar 2-tillegg	2,1 %	0,0 %	2,1 %
Gjeldende kapitalkrav inkl. buffere	14,1 %	3,5 %	17,6 %
Minstekrav til uvektet kjernekapital	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Krav om buffer i kjernekapital for banken	2,0 %	0,0 %	2,0 %
Kapitalkrav uvektet kjernekapital	5,0 %	0,0 %	5,0 %

NOTE 26 Skatt

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
2016	2017		2017	2016
26 667	124 687	Regnskapsmessig resultat før skatt	103 074	91 244
Andre resultatkomponenter:				
-863	-1 145	Estimatavvik pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler	-1 145	-863
121	68	Verdiregulering finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	68	121
Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:				
-1 886	-95 000	Andre fradrag (mottatt utbytte i løpet av året)	0	-1 886
-1 891	-592	Tilbakeføring av verdiendring finansielle eiendeler	-33 656	-16 491
331	383	Andre permanente forskjeller	383	90
2 861	1 117	Endring i forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	35 453	5 994
25 340	29 519	Skattemessig resultat	104 178	78 209
0	0	Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	0
25 340	29 519	Grunnlag for betalbar skatt i skattekostnaden	104 178	78 209
0	0	Fremførbart underskudd fra tidligere år	0	0
0	0	Årets endring i fremførbart underskudd	0	0
0	0	Sum fremførbart underskudd pr 31.12	0	0
25 340	29 519	Skattemessig overskudd	104 178	78 209
AVSTEMMING AV GRUNNLAG FOR UTSATT SKATT/SKATTEFORDEL				
Utsatt skattefordel knyttet til:				
-15	-8	Driftsmidler	-8	-15
-1 686	-1 573	Finansielle instrumenter	-16 219	-25 008
-1 828	-670	Sikring av innlån	-15 554	-20 751
-6 570	-7 860	Pensjonsforpliktelse	-7 860	-6 570
-643	-214	Andre forskjeller	-1 285	-643
-10 742	-10 326	Sum utsatt skattefordel	-40 927	-52 987
Utsatt skatt knyttet til:				
3 000	2 435	Utlån til kunder og kredittforetak	33 535	46 069
3 000	2 435	Sum utsatt skatt	33 535	46 069
-7 742	-7 891	Netto utsatt skatt/skattefordel	-7 392	-6 918
0	0	Fremførbart underskudd	0	0
0	0	Utsatt skatt på fremførbart underskudd	0	0
-7 742	-7 891	Utsatt skatt/ skattefordel	-7 392	-6 918
-7 742	-7 891	Balanseført utsatt skattefordel	-7 392	-6 918

NOTE 26 Skatt - forts.

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
2016	2017		2017	2016
OPPSUMMERING AV ÅRETS SKATTEKOSTNAD				
-5	-10	Resultatført skatt som vedrører tidligere år	-12	-5
-267	-149	Resultatført endring av utsatt skatt	-474	2 624
6 335	7 380	Skatt på årets resultat	25 298	19 552
6 061	7 221	Resultatført skatt	24 812	22 170
23,5 %	5,9 %	Effektiv skatteprosent	24,3 %	24,5 %
AVSTEMMING AV SKATTEPROSENT				
26 667	124 687	Resultat før skatt	103 074	91 244
-742	-1 077	Poster i utvidet resultat	-1 077	-742
25 925	123 610	Totalresultat før skatt	101 997	90 502
6 481	30 903	Skattekostnad nominell skattesats	25 499	22 626
6 358	7 231	Skattekostnad effektiv skattesats	24 812	22 171
392	23 671	Forskjell i skattekostnad mellom effektiv og nominell skattesats	687	456
3	0	Korrigert skatt fra tidligere år	0	-5
-83	-79	Skatt på permanente forskjeller	-79	-23
472	23 750	Skatt på utbytte og mottatt konsernbidrag	0	472
0	0	Endring i utsatt skatt/skattefordel som følge av endret skattesats	766	13
392	23 671	Total	687	456

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2017	Felles- ordningen	Over drift	2016
PENSJONSKOSTNADER						
Nåverdi av årets opptjening	7 448	398	7 845	6 538	377	6 915
Administrasjonsomkostning	204	0	204	183	0	183
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	1 079	56	1 135	948	53	1 001
Finansskatt - Pensjonskostnad	383	20	402	0	0	0
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	9 113	474	9 587	7 669	430	8 099
NETTO FINANSKOSTNAD						
Rentekostnad	1 371	268	1 639	1 171	258	1 429
Forventet avkastning	-929	0	-929	-777	0	-777
Forvaltningsomkostning	109	0	109	96	0	96
Netto rentekostnad	551	268	819	490	258	748
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	78	38	115	69	36	105
Finansskatt - Netto rentekostnad	28	13	41	0	0	0
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	656	320	975	559	295	853
ESTIMATAVVIK PENSJONER						
Aktuarielt tap (gevinst)	490	472	961	-425	214	-210
Arbeidsgiveravgift	69	66	136	-60	30	-30
Finansskatt	24	24	48	604	499	1 103
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift	583	562	1 145	120	744	863
Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik	10 352	1 355	11 707	8 347	1 468	9 815
PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	56 909	11 001	67 910	45 869	9 978	55 848
Pensjonsmidler	41 512	0	41 512	33 783	0	33 783
Netto forpliktelse før arb.avgift og finansskatt	15 398	11 001	26 398	12 087	9 978	22 065
Arbeidsgiveravgift	2 171	1 551	3 722	1 704	1 407	3 111
Finansskatt	770	550	48	604	499	1 103
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	59 850	13 102	72 952	48 178	11 884	60 062
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	18 339	13 102	31 440	14 395	11 884	26 279
AVSTEMMING PENSJONSFORPLIKTELSE						
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 01.01	14 395	11 884	26 279	11 958	10 548	22 505
Resultatført pensjonskostnad	9 113	474	9 587	7 669	430	8 099
Resultatført finanskostnad	656	320	975	559	295	853
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift og finansskatt	583	562	1 145	120	744	863
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-759	-16	-775	-730	-16	-747
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-269	-6	-275	0	0	0
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-5 381	-115	-5 496	-5 180	-115	-5 295
Balanseført nto forpliktelse/(midler) 31.12	18 339	13 102	31 440	14 395	11 884	26 279

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.

TUSEN KRONER	Felles- ordningen	Over drift	2017	Felles- ordningen	Over drift	2016
ENDRING I PENSJONSFORPLIKTELSE						
Brutto pensjonsmidler 01.01	48 178	11 884	60 062	38 810	10 548	49 357
Nåverdi av årets opptjening	7 448	398	7 845	6 538	377	6 915
Rentekostnad	1 371	268	1 639	1 171	258	1 429
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	3 518	562	4 080	2 389	744	3 133
Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	1 079	56	1 135	948	53	1 001
Arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	78	38	115	69	36	105
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-759	-16	-775	-730	-16	-747
Finansskatt av pensjonskostnad	383	20	402	0	0	0
Finansskatt av netto rentekostnad	28	13	41	0	0	0
Finansskatt innbetalt premie/tilskudd	-269	-6	-275	0	0	0
Utbetalinger	-1 203	-115	-1 318	-1 017	-115	-1 132
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	59 850	13 102	72 952	48 178	11 884	60 062
ENDRING I PENSJONSMIDLER						
Pensjonsmidler 01.01	33 783	0	33 783	26 852	0	26 852
Forventet avkastning	929	0	929	777	0	777
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	2 935	0	2 935	2 270	0	2 270
Administrasjonsomkostning	-204	0	-204	-183	0	-183
Finansomkostning	-109	0	-109	-96	0	-96
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	5 381	115	5 496	5 180	115	5 295
Utbetalinger	-1 203	-115	-1 318	-1 017	-115	-1 132
Pensjonsmidler 31.12	41 512	0	41 512	33 783	0	33 783
PENSJONSORDNINGENS OVER-/ UNDERFINANSIERING						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	59 850	13 102	72 952	48 178	11 884	60 062
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	41 512	0	41 512	33 783	0	33 783
Netto pensjonsforpliktelse	18 339	13 102	31 440	14 395	11 884	26 279
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER (FELLES FOR ALLE PENSJONSORDNINGENE)				31.12.2017	31.12.2016	
Diskonteringsrente				2,40 %	2,60 %	
Lønnsvekst				2,50 %	2,50 %	
Folketrygdens grunnbeløp (G)				2,25 %	2,25 %	
Pensjonsregulering				1,48 %	1,48 %	
Arbeidsgiveravgift				14,10 %	14,10 %	
Finansskatt				5,00 %	5,00 %	

Til målingen av pensjonskostnaden for 2017 anvendes forutsetninger per 31.12.2016, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2017 anvendes forutsetninger og bestand per 31.12.2017. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen per 31.12.2017 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.

AKTUARIELLE FORUTSETNINGER

KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»)

en viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen.

KLP har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivinger.

Uttak av AFP (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere)

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 42,5 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjonerings som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

FRIVILLIG AVGANG FOR FELLESDORDNING (I %)						
Alder (i år)	<24	24-29	30-39	40-49	50-55	>55
Turnover	25 %	15 %	7,5 %	5 %	3 %	0 %

PENSJONER OVER DRIFTEN

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013E lagt til grunn som i Fellesordningen.

ANTALL	Fellesordningen	Over drift	2017	Fellesordningen	Over drift	2016
MEDLEMSTATUS						
Antall aktive	68	3	71	62	3	65
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	22	5	27	17	4	21
Antall pensjoner	13	1	14	11	1	12

ANTALL	2017	2016
PENSJONSMIDLENES SAMMENSETNING:		
Eiendom	12,3 %	12,5 %
Utlån	11,6 %	11,6 %
Aksjer	22,5 %	20,1 %
Anleggs-/HTF- obligasjoner	27,1 %	26,8 %
Omløpsobligasjoner	19,2 %	20,0 %
Likviditet/pengemarked	7,3 %	8,9 %
Sum	100,0 %	100,0 %

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 6,7 prosent i 2017 og 5,9 prosent i 2016.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2017 – 31. desember 2018 er 9 millioner kroner.

NOTE 27 Pensjonsansvar egne ansatte - forts.**SENSITIVITETSANALYSE PER 31.12.2017**

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	10,09 %
Årets opptjening	14,35 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,32 %
Årets opptjening	3,29 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,50 %
Årets opptjening	1,90 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det et lite sannsynlig scenario og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 17,4.

NOTE 28 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v.

2017 TUSEN KRONER	Utbetalt fra KLP Banken AS						Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2017	Avdrags- plan ¹⁾	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2017	Avdrags- plan ¹⁾
LEDENDE ANSATTE												
Leif Magne Andersen, adm. direktør	2 059	164	713	3 740	2,10-2,35	A44	-	-	-	663	2,35	A42
Carl Steinar Lous, avdelings- leder offentlig marked	1 234	24	369	-	-	-	-	-	-	2 376	2,10	A20/A31
Christopher A. Steen, avdelingsleder finans	1 221	28	221	3 476	2,35	A47	-	-	-	2 882	2,10-2,35	A31/A42
STYRET												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	4 041	2,35	A47	3 900	205	1 457	9 515	2,10	A45
Aage E. Schaanning	-	-	-	5 991	2,10	Fleksilån	3 413	167	1 224	-	-	-
Aina Iren Slettedal Eide	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eva M. Salvesen ²⁾	57	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	-
Kjell Fosse	116	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Ingrid Aune	53	-	-	-	-	-	26	-	-	-	-	-
Christin Kleppe, valgt av og blant de ansatte	105	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Espen Trandum, valgt av og blant de ansatte	105	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
ANSATTE												
Lån ansatte i KLP Banken AS til ansattevilkår				- 24 638	-	-	-	-	-	44 946	-	-
Lån ansatte i KLP Banken AS til ordinære vilkår				- 18 862	-	-	-	-	-	29 323	-	-

2016 TUSEN KRONER	Utbetalt fra KLP Banken AS						Utbetalt fra foretak i samme konsern					
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2016	Avdrags- plan ¹⁾	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Lån	Rentesats per 31.12.2016	Avdrags- plan ¹⁾
LEDENDE ANSATTE												
Leif Magne Andersen, adm. direktør	2 018	159	665	3 889	1,95-2,20	A44	-	-	-	683	2,20	A42
Carl Steinar Lous, avdelings- leder offentlig marked ³⁾	354	103	90	-	-	-	-	-	-	2 532	1,95	A31
Christopher A. Steen, avdelingsleder finans	1 151	23	212	290	3,15	A38	-	-	-	2 899	1,95-2,20	A31/A42
STYRET												
Sverre Thornes, leder	-	-	-	11 840	1,95-2,35	A46	3 807	206	1 413	-	-	-
Aage E. Schaanning	-	-	-	5 680	1,95	Fleksilån	3 338	164	1 193	-	-	-
Aina Iren Slettedal Eide	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jan Otto Langmoen ²⁾	51	-	-	1 085	2,45	Fleksilån	3	-	-	-	-	-
Eva M. Salvesen	102	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-
Kjell Fosse	52	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Christin Kleppe, valgt av og blant de ansatte	102	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
Espen Trandum, valgt av og blant de ansatte	77	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-
ANSATTE												
Sum lån ansatte i KLP Banken AS				- 38 135	-	-	-	-	-	60 994	-	-

¹⁾ S= Serielån, A=Annuitetslån, siste avdrag ²⁾ Fratrådt i løpet av året ³⁾ Tiltrådt 1. oktober.

NOTE 28 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v. - forts.

TUSEN KRONER	2017	2016
Periodens kostnader knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte	282	223

Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et godtgjørelsesutvalg som er et underutvalg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Administrerende direktør i KLP Banken AS har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti. Han har pensjonsalder på 65 år.

Avdelingsleder Offentlig Marked innehar også vervet som administrerende direktør i datterselskapet KLP Kommune-kreditt AS, men mottar ingen godt-

gjørelse for det vervet. Han har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti ved oppsigelse/avtalt fratreden. Hans pensjonsalder er 70 år.

Avdelingsleder finans innehar vervet som administrerende direktør i datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Han mottar ingen godtgjørelse for dette vervet, og har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti. Hans pensjonsalder er 70 år.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av generalforsamlingen.

Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift og finansskatt.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på klp.no.

NOTE 29 Antall ansatte

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2016	2017		2017	2016
64	72	Antall årsverk	72	64
70	76	Antall ansatte per 31.12	76	70

NOTE 30 Lønn og administrasjonskostnader

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
42 948	46 882	Lønn	46 882	42 948
7 054	7 734	Arbeidsgiveravgift	7 734	7 054
234	2 970	Finansskatt	2 970	234
7 442	8 651	Pensjoner inkludert arbeidsgiveravgift og finansskatt	8 651	7 442
123	120	Andre ytelser	120	123
57 801	66 358	Sum	66 358	57 801

NOTE 31 Andre eiendeler

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
12 243	4 310	Mellomværende med foretak i samme konsern	450	610
2 487	368	Diverse fordringer	368	2 487
272	0	Forskuddsbetalte kostnader	0	273
15 002	4 678	Sum	818	3 370

NOTE 32 Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
93 065	49 636	Mellomværende med foretak i samme konsern	45 857	65 801
4 511	3 045	Kreditorer	3 147	5 013
2 613	416	Diverse gjeld	418	2 617
6 335	7 380	Betalbar skattegjeld	25 298	19 552
106 524	60 477	Sum annen gjeld	74 720	92 983
2 837	3 208	Forskuddstrekk	3 208	2 837
2 090	2 299	Arbeidsgiveravgift	2 299	2 090
234	817	Finansskatt	817	234
4 914	5 110	Feriepenger	5 110	4 914
26 279	31 440	Pensjonsforpliktelser	31 440	26 279
0	0	Mva	246	264
5 136	3 522	Avsatte kostnader	4 140	9 556
41 490	46 397	Sum påløpte kostnader og forpliktelser	47 261	46 174

NOTE 33 Transaksjoner med nærstående parter

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
RESULTATPOSTER				
57 000	57 000	KLP, honorarer låneforvaltning	57 000	57 000
12 830	14 392	KLP Kommunekreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
26 794	31 178	KLP Boligkreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
37 215	7 303	KLP Kommunekreditt AS, renter utlån	0	0
9 309	5 431	KLP Boligkreditt AS, renter utlån	0	0
-63	-52	KLP Kapitalforvaltning AS, honorar utførte tjenester	-294	-438
-5 454	-5 989	KLP, Husleie	-5 989	-5 454
-7 442	-8 651	KLP, pensjonspremie	-8 651	-7 442
-53 717	-57 666	KLP, stabstjenester (selvkost)	-57 666	-53 717
999	1 115	KLP konsernselskaper, subsidiert rente ansattlån	2 552	2 233
77 471	44 061	Sum	-13 048	-7 818

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
BALANSEPOSTER				
1 170 823	275 170	KLP Kommunekreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
848 927	500 345	KLP Boligkreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
-24 060	-3 503	KLP Kommunekreditt AS, avregning lån	0	0
-3 295	-538	KLP Boligkreditt AS, avregning lån	0	0
-50 525	-42 910	KLP, avregning lån	-42 910	-50 525
-2 582 903	-2 207 037	KLP Boligkreditt AS, overført lån	0	0
NETTO MELLOMVÆRENDE TIL				
-15 185	-2 574	KLP	-2 321	-14 895
4 018	1 296	KLP Kommunekreditt AS, netto mellomværende	0	0
8 096	2 956	KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	0	0
129	-53	KLP konsernselskaper, netto øvrige mellomværende	-175	228
-643 975	-1 476 848	Sum	-45 406	-65 192

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av foretakets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordringen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

NOTE 34 Honorar til revisor

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
01.01.2016 -31.12.2016	01.01.2017 -31.12.2017		01.01.2017 -31.12.2017	01.01.2016 -31.12.2016
375	235	Ordinær revisjon	588	829
0	144	Attestasjonstjenester	324	330
19	531	Andre tjenester utenfor revisjonen	550	19
394	910	Sum honorar til revisor	1 462	1 178

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

NOTE 35 Betingede forpliktelse

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
452 389	673 459	Ubenyttede kredittrammer utlån	673 459	452 389
217 716	98 797	Lånetslagsn	212 769	424 652
0	189 223	Ubenyttet kreditt på utstedte kredittkort	189 223	0
17 230 000	17 046 000	Trekkfasilitet KLP Kommunekreditt AS	0	0
3 743 000	4 300 000	Trekkfasilitet KLP Boligkreditt AS	0	0
21 643 105	22 307 479	Sum betingede forpliktelse	1 075 451	877 041

NOTE 36 Kontanter og kontantekvivalenter og øvrige utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

KLP Banken AS		TUSEN KRONER	KLP Banken AS konsern	
31.12.2016	31.12.2017		31.12.2017	31.12.2016
0	45 140	Fordring på sentralbanker	45 140	0
1 008 061	649 519	Bankinnskudd drift	1 244 175	1 523 245
0	0	Kontantbeholdning	0	0
1 008 061	694 659	Sum kontanter og kontantekvivalenter (likviditetsbeholdning)	1 289 315	1 523 245
10 037	23 603	Bankinnskudd til bruk for kjøp og salg i verdipapirvirksomheten	41 919	24 837
2 019 750	775 515	Fordring på konsernselskaper	0	0
3 037 848	1 493 777	Utlån til og fordring på kredittinstitusjoner	1 331 235	1 548 082

Anne Westad
Ansatt i HR

Karoline Baltzersen
Ansatt i KLP Skadeforsikring AS

Gisle Hunvik
Ansatt i KLP Kapitalforvaltning AS

Vidar Stenseth
Ansatt I IT

Til generalforsamlingen i KLP Banken AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert KLP Banken AS' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Banken AS per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet KLP Banken AS per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

PricewaterhouseCoopers AS, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Uavhengig revisors beretning - KLP Banken AS

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

Uavhengig revisors beretning - KLP Banken AS

- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Uavhengig revisors beretning - KLP Banken AS

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 14. mars 2018
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Erik Andersen', is written over the printed name.

Erik Andersen
Statsautorisert revisor

KLP BANKEN AS

Beddingen 8
7042 Trondheim
Organisasjonsnr.: 993 821 837

BESØKSADRESSE, TRONDHEIM

Beddingen 8

BESØKSADRESSE, OSLO

Dronning Eufemias gate 10

klpbanken.no

Tlf: 55 54 85 00

Faks: 73 53 38 39

klpbanken@klp.no

